

VERKARO

DE

V. N. DEVJATNIN

(RUSA ESPERANTISTO)

LIBRO UNUA

FRANCUJO. — HACHETTE et Cie, PARIS.

ANGLUJO. — « REVIEW of REVIEWS », LONDON.

DANUJO. — ANDR.-FRED. HÖST & SÖN, KJØBENHAVN.

GERMANUJO. — MÖLLER & BOREL, BERLIN.

HISPANUJO. — J. ESPASA, BARCELONA.

ITALUJO. — RAFFAELLO GIUSTI, LIVORNO.

POLUJO. — M. ARCT, WARSZAWA.

SVEDUJO. — ESPERANTOFÖRENING, STOCKHOLM

VERKARO
DE
V. N. DEVJATNIN

(RUSA ESPERANTISTO)

LIBRO UNUA

PARIS

LIBRAIRIE HACHETTE ET Cie

79, BOULEVARD SAINT-GERMAIN, 79

1906

Tous droits réservés.

ANTAŬPAROLO DE AŬTORO

En unu feliĉa Maja tago de 1892^a jaro mi iris sur «Granda» strato de Vilno kaj tute okaze ekvidis en fenestro de unu librovendejo tre modestan malgrandan libreton sub titolo «lernolibro de lingvo internacia «Esperanto». Ankoraŭ pli frue mi sciis pri ekzistado de lingvo internacia (?) «Volapük», kiu estis senfine malfacila por ellernado,—tial mi estis interesigita je nova provo de artefarita lingvo internacia, kaj aĉetis tiun-ĉi libreton, kiu kostis nur 10 kop.—Libreto estis skribita ruse, ĉar aŭtoro difinis ĝin escepte por rusoj. Traleginte tre atente malgrandetan lernolibron, mi estis tute frapita per simpleco kaj komprenebleco de ĝia enhavo, kaj tuj mem komencis ellernadi novan lingvon internacian. Post kelkaj tagoj mi jam sufiĉe bone konatiĝis

kun «Esperanto», tiom bone, ke mi jam povis skribi al ĝia genia aŭtoro leteron, kiun li baldaŭ respondis, kaj inter ni de tiu tempo komenciĝis tre viva korespondado. Poste S^{ro} Zamenhof elsendis al mi plenan vortaron ruse-esperantan, «Duan libron», gazeton «Esperantisto» (ĝi eliradis en Nurenbergo) kaj ankoraŭ kelkajn libretojn esperantajn. (Literaturo esperanta tiam estis ankoraŭ tre malriĉa!) Ankoraŭ post kelka tempo mi estis enskribita en nombron de esperantistoj (en «adresaro» de D^{ro} Zamenhof), kaj de tiam mi komencis tre fervore laboradi pro nia karega lingvo. Tiun-ĉi laboradon multe helpis mia konatiĝo—proksimume en tiu sama tempo—kun kelkaj esperantistoj, kiuj loĝis tiam en Vilno; unuaj samideanoj, kiujn mi ekkonis, estis sinjoroj Lojko, Nauman kaj Zambrjickij, kiuj konatiĝis kun Esperanto iom pli frue, ol mi. (S^{ro} Lojko estis iam varmega Volapükisto kaj eĉ havis de ĝia aŭtoro ian diplomon, por kiu li pagis, ŝajnas al mi, 15. rublojn!). Kune kun tiuj-ĉi miaj unuaj amikoj—esperantistoj ni laboradis pro utilo de nia sankta afero sufiĉe fruktoporte kaj varbis kelkajn novajn adeptojn de Esperanto. Dank’ al senĉesa influo de tiuj-ĉi miaj amikoj, mi estis en tiu tempo plej laborema kaj, krom propagando de Esperanto, mi komencis mian verkadon: plej frue mi tradukadis rakontojn de grafo Tolstoj (unuaj estis: «Per kio homoj estas vivaj» kaj «Du maljunuloj»), poste mi provis poezion, kaj en Junio de 1892^a jaro tradukis unuan versaĵan—«Anĝelo» (el Lermontov), kiu estis presita en n° 9^a de «Esperantisto» por 1892 j.; tio-ĉi estis mia unua provo, kiu, afable akceptita de nia estimata majstro, estis komenco de tuta mia postea verkado.

Proksimume en tiu sama tempo mi konatiĝis per korespondado kun S^{ro} Grabovskij, kun fraŭlino Manjkovskaja (ĉu ŝi memoras ankoraŭ tiun someron, kiam ŝi gastadis ĉe mi en Gedrojci?), kun D^{ro} Ostrovskij, kun S^{{ro} L. de Beaufront, L. Lemaire kaj kun multaj aliaj geesperantistoj rusaj kaj alilandaj (el tiuj-ĉi lastaj mi aparte longe korespondadis kun S^{ro} Riĉard Geoghegan el «Ist Zound de nord-amerikaj unuigitaj ŝtatoj», kiu eĉ ellernadis lingvon rusan). Ĉiuj tiuj-ĉi amikoj miaj ankaŭ bone min influis,—kaj mi tradukadis kaj verkadis senhalte: unu post alia aperis miaj originalaj kaj tradukitaj verkoj: «Ludilo de Sorto», «Nevola mortiginto», «Demono», «Boris Godunow», «Arturo», «Edziĝo» kaj multe da diversaj malgrandaj versaĵoj...

Sed post granda bruado ĉiam venas silento,—tiel same fariĝis ankaŭ kun mi: ĉiuj miaj amikoj forveturis el Vilno en diversajn lokojn de nia Grandega Rusujo, mi mem, laŭ volo de sorto, estis transmetita ian sovaĝan vilaĝon, kie preskaŭ tute forestis eĉ ia similaĵo je civilizita homaro, kaj mi restis tute sola; mia familio pligrandiĝis, miaj infanoj jam bezonis edukadon, kaj mi devis pli multe pensi pri miaj devoj familiaj kaj servaj, ol pri Esperanto,—tial mi preskaŭ tute forlasis mian laboradon sur kampo de nia kara afero, aliaj interesoj de vivo min okupis, iom post iom mi komencis tute nerimarkeble forgesadi eĉ pri ekzistado mem de lingvo Esperanto, kaj, fine, mi preskaŭ tute ekdormis...

El tiuj-ĉi teruraj brakoj de bruta dormado min elŝiris mia malnova amiko-esperantisto D^{ro} A. G. Naŭman: per sia laŭta, kuraĝa kaj bonfavora voĉo li vekigis min kaj igis ree laboradi!... Tielan efektive amikan agon oni neniam forgesas!... Kaj jen mi vekigis, renaskiĝis por Esperanto,—kaj nun mi volas ree labori, ree batali kaj aŭ venki aŭ morti kun batalilo en manoj, por ke oni min pardonu por mia kontraŭvola perfido je nia sankta afero!...

Por komenco mi decidis eldoni unuan libron de mia plena verkaro, en kiu mi lokigas preskaŭ trionon da tio, kion mi skribis esperante en daŭro de lastaj 13 jaroj.

Eldonon de mia plena verkaro afable prenis sur sin estimata Pariza firmo «Hachette et Cie», kiun mi korege dankas por tio-ĉi, ĉar alie, dank' al multaj malfacilaj cirkonstancoj, mondo esperantista neniam ekvidus miajn verkojn.

Post kelka tempo, se nur nenio min malhelpos, mi intencas eldoni duan libron, en kiu multaj el miaj malnovaj amikoj inter aliaj trovos kelkajn konatajn por ili verkojn.

Kun komprenebla sento de timemo mi prezentas nun al juĝo de tutmonda esperantistaro unuan libron de mia plena verkaro: ĝi ja estas unua provo en tiu-ĉi direkto, ĝis nun en nia ankoraŭ juna literaturo esperanta forestis tielaj kolektoj,—kaj mi deziras el tuta mia koro, ke tiu-ĉi mia laboro estu feliĉa komenco (*nur komenco!*), ke aliaj geesperantistoj sekvu min kaj en plej mallonga tempo riĉigu nian junan literaturon, por ke ni ĉiuj povu diri, ke nia kara Esperanto havas propran literaturon eĉ pli grandan, ol ia nacia lingvo... Donu, Dio, ke tiu-ĉi deziro plej baldaŭ efektiviĝu!

Oni min kritiku, oni min insultu, aŭ laŭdu,—por mi persone ĝi estas tute egala: komenco estas farita, kaj mi el tuta mia animo invitas ĉiujn geesperantistojn sekvi mian ekzemplon! Ni laboru kaj esperu! Vivu nia karega Esperanto kaj ĝia genia kreinto!...

V. DEVJATNIN.

VERKARO

VERSAĴOJ

1. ESPERO

(EL ŠILLER.)

Tre multe homar' kun espero en koro
Pri vivo estonta revadas, Kaj ĉiam al celo
feliĉa kaj ora Aliri ĝi baldaŭ voladas.
Jen mondo ekvelkas, jen ree disfloras,—
Sed homo esperon senĉese odoras.

Espero kun ni senaparte vivadas: Ĝi knabon dorlotas, junulon
Per sorĉa radio ĝi gaje logadas, Konsolas ĉe tomb' maljunulon:
Li, trolacigita per vojo de tero, Foriras en tombon kun dolĉa espero.

Ho, ne! ĝi ne estas elpenso malvera, Per revoj malsaĝaj naskita!
Ni scias, ni sentas kun kredo sincera, Ke estos esper' plenumita.
Kaj tiu-ĉi sento ĉu estas kapabla
Nin trompi en nia revaĵo agrabla?

2. KVAR JARTEMPOJ

I.

Ridetas gaje kaj hele naturo: Ĝin vestas smeralda verdaĵo,
Ĉirkaŭe vidiĝas de vivo plezuro
Kaj ĝojo en ĉiu kreskaĵo.

Kaj suno favore, amike etendas
Al ĉio brilantan radion, Al ĉio feliĉon, konsolon
Ĝi sendas, Vivigas, varmigas ĝi ĉion.

II.

Naturo jam estas en luksa disfloro, Je vivo matura pleniĝas,
Kaj suno simila je globo de oro
En blua ĉielo ruliĝas.

Sed ĝi tro varmege bruligas aeron: Arbaroj jam pluvon avidas,
Kaj herbo flaviĝas kaj falas sur teron,
De suno sin kaŝi rapidas...

III.

Ĉesiĝis jam tute varmego somera, Naturo malgaje forfloras,—
Kaj ofte en sia malĝojo sincera
Per pluvo senhalta ĝi ploras!

Nur vento ribela, trapike fajfante, Ŝancelas foliojn kun bruo,
Kaj ilin forpelas, de arboj ŝirante... Ĉagreno, sopiro, enuo!...

IV.

Blankiĝas naturo, en neĝo vestita, Kaj kiel arĝento ĝi brilas;
Per prujno lanuga kaj griza kovrita, Ĝi je maljunulo similas.

Sed morto severa vidiĝas en ĉio,—Ĝin forta eĉ frost' ne forigas...Malvarmo,
silento... Kaj suna radioNur lumas, sed jam ne vivigas!...

3. ŜI ESTAS GAJA

Ŝi estas ankoraŭ malgranda infano,Ŝin ĉiuj dorlotas kaj amas;En ŝia vizaĝo,
floranta per sanoGajeco senzorga nur flamas.

Jen jaroj forpasas. Ŝi lukse disfloras,Ŝin sorto renkontas afable;Ŝi estas tre
gaja, neniam ŝi ploras,Kaj vivon pasigas agrable.

Rigardu: jen rajdas en cirka arenoKonata al vi belulino,—Ŝi saltas, ŝi dancas
sen deva konveno,Ĉar estas ŝi gaja fraŭlino!

Kaj ĉiuj laŭtege kriante ŝin laŭdas,Je ŝia talio admiras,Ŝin multe elvokas,
senfine aplaŭdas,Al ŝi ornamejon eniras...

Jen domo gajega. En ĝia salonoBelegaj virinoj promenas...En tiun-ĉi domon
pro vino kaj monoTre multaj fraŭlinoj alvenas...

Jen vidu: ekfalas sur molan kanapon,En brakoj de iu sinjoro,Belega fraŭlino...
Jen levis ŝi kaponKaj ridas en bona humoro....

Ĉu vi ŝin ekkonis? Tre gaja fraŭlino!...Pasio ŝin kisas sinjoro,Karesas kaj
donas pokalon da vino,—Ŝi trinkas kaj... ridas el koro!...

Post tio forflugas apenaŭ nur jaro,Kaj ŝin mi denove ekvidis,—Sed kie? Sur
kota drinkeja ŝtuparoĜi staris malsobra kaj ridis....

Foriĝis jam ŝia beleco vizaĝa,Nenio antaŭa jam restis...Ŝi min ekrigardis kun
vido malsaĝaKaj kvazaŭ kontenta ŝi estis.

«Vi eble per brando regali min volas?»Demandis ŝi min arogante:«Ĉar vidu...
hodiaŭ... mi... iom petolas!...»Kaj ŝi ŝanceliĝis ridante...

Kaj ĉiam ridanta, kaj ĉiam kontenta,Vivanta pro mono kaj vino,Senzorga,
senhonta, sensaĝa, sensenta,—Jen vivo de gaja virino!...

4. MALLIBERULO

Ne besto sovaĝa, fermita en kaĝo,De ĉeno fortika sin ŝiras,Ne gaja birdeto,
kaptita per reto,Pri freŝa aero sopiras,—

De ĉeno sin ŝiras, senfine sopirasJunulo tre bela, tre brava!...Predikis li veron,
justecon, liberon,Kaj pensis, ke estas li prava....

Revanto ne vidis, ke ĉiuj nur ridisJe lia parolo sovaĝa:Sin amo inspiris, sed
ĉiuj rediris,Ke estas li homo malsaĝa!...

Li multe suferis, li multe esperis,Li kredis, ke venos libero,—Kaj ree kun flamo
predikis pri amo,Pri paco tutmonda, pri vero....

Ho, kia eraro! Neniam homaroResonos al voko predika:Homaro—prudenta,
kaj estas sensentaAl voko malforta amika!

Sed li ne silentis: li pensis, li sentis,Ke homoj lin fine komprenos,Ke liaj amikoj
al liaj predikojDe ĉie kun ĝojo alvenos....

Kaj jen rezultato: li en kazematoEn ŝarĝaj katenoj nun sidas,De ĉeno sin
ŝiras, senfine sopiras,Kaj vane liberon avidas.—

5. PRINTEMPO

Printempo venas! Vivon donasAl ĉio belulina veno:Varmega suno jam
proponasRadiojn siajn, kaj matenoVizaĝon belan kun ridetoAl ĉiuj montras;
jam de montojKun bruo fluas rivereto,Kaj detruataj estas pontoj....

Denove ĉio reviviĝas,Kantadas venon de printempo....Por mi nur daŭras, ne
finiĝasMalbona, malvarmega tempo!Por mi forestas suna lumo,Kaj de
printempo bela venoNenion donas... Nur mallumo,Mallumo sola kaj
ĉagreno!...

6. AL LABORISTO

(EL FOSS.)

Ho, frato! Dum vi laboradiAnkoraŭ povas sen ripozo,Ne volu manon
etendadiAl bonaj homoj pro almozo.

Sed kiam de kruela sorto,Ho, mia mizerega frato,Foriĝas tuta via forto,—Vi vin
mortigu per malsato.

7. INFANO DE ZORGO

(EL GERDER.)

Finiĝis varmega jam tago, Kaj nokto agrabla fariĝis, Sub ombra cipreso, ĉe lago Diino de Zorgo sidiĝis.

El ruĝa argilo Diino Malgaje figuron skulptadis,—Kaj luno, de nokto reĝino, De blua ĉiel' rigardadis.

Jen Zeŭso al bela Diino Parolis kun dia favoro: «Rakontu, malgaja knabino, Pri via doloro en koro.»

«Ho, Zeŭso, Diino rediras: Alportu al mi vi plezuron! De vi mi nur solan deziras: Vivigu vi mian figuron!»

—Volonte! Mi vin kontentigos: Viviĝas figuro jam via!... Sed tamen de nun mi devigos, Ke estu eterne ĝi mia!—

«Ho, ne! Al li Zorgo parolas: Figuron mi longe skulptadis, Al vi mi ĝin cedi ne volas, Ĉar ĝin mi por mi preparadis!

Por mi ĝin restigu!» korege Ŝi Zeŭson potencan admonis.—Ho, ne! mi ĝin amas varmege, Al ĝi ĉar animon mi donis!—

«Pro kio disputon vi tenas?» Subite la Ter' al li diras: «Al mi ĝi sen dub' apartenas, Ĉar tera en teron foriras!»

Kaj dioj disputis senfine, Ĉar cedi neniu deziris Figuron argilan,—sed fine Al Kron' ili ĉiuj ekiris.

«Ĉar unu al dua ne volis Figuron vi tiun-ĉi cedi,—» Grizhara Saturn' elparolis: «Vi kune ĝin povas posedi.»

«Aŭskultu-do, dioj: nur kiam Ĝi mortos, anim' apartenos Al Zeŭso potenca,—kaj tiam Jam Ter' ĝian korpon alprenos.

Kaj vi, ho, de Zorgo Diino, Ĝin povas posedi ĝis morto!...» Mi pensas, ke tia difino Similas al homa la sorto?...

8. DEKTRIA NUMERO

Li estas krimulo!... Mallevis li kapon, Pri vivo pasinta pensante, Malsupren al brovoj surŝovis li ĉapon, Kaj iras, per ĉenoj sonante....

Vi pensas, kredeble, ke estas li homo? Ho, vane! ĝi estas malvero: Li estas nur ia vivaĵo sen nomo, Cifero, «dektria numero»...

Piedoĵn kaj manojn katenoj turmentas, Animon plenigas doloro, En korpo malsana malvarmon li sentas, Sopiron grandegan en koro.

Li forte laciĝis, ripozi li volas, Kaj jen li sidiĝas sur tero... «He, vi!... sonas krio: vi ree petolas?!... Vin levu, «dektria numero»!

Kaj ree li paŝas, per ĉenoj sonante, Kaj ree sopiras sen fino, Pri celo de sia vojaĝo pensante, Pri domo, infanoj, edzino....

Rapide traflugas en lia memoro Pentraĵoj de vivo mizera... Kaj ree en korpon penetras doloro, En koron—turmenta infera!...

En malliberejo malluma, malpura, Senkulpe ŝlosita li estis,—Kaj tie en stato malbona, terura Kvin jarojn longegajn li restis!

Li jam humiliĝis al juĝo malvera, Kaj nur liberiĝon avidis,—Sed vane: subite lin sorto severa Denove kruele jeridis...

En malliberejo fariĝis ribelo,—Al ĝi ankaŭ lin oni igis... Sed oni neniom aliris ol celo, Por ĉiam nur sin pereigis....

Kaj jen rezultato!... Mallevis li kapon, Pri vivo pasinta pensante, Malsupren al brovoj surŝovis li ĉapon, Kaj paŝas, per ĉenoj sonante.

Vi kredas sendube, ke estas li homo? Ne kredu,—ĝi estas malvero: Li estas nur ia vivaĵo sen nomo, Cifero, «dektria numero»...

9. HETMANO (suĵeto estas pruntita).

(Poemo.)

En senviva arbaro vivas brava anaro Da rabistoj kun sia hetmano. Li, ankoraŭ junulo, estas glora bravulo Kaj jam tenas potencon en mano.

Ĉiuj multe lin timas, lian saĝon estimas, Lian vivon zorgeme prigardas, Li-do estas severa, malkontenta, kolera, Kaj rabistojn fiere rigardas.

En pasinta somero li kun muta kolero Patran domon forlasis por ĉiam, Kredi veron li ĉesis, sanktan Dion forgesis, Kaj rabisto fariĝis de tiam.

Li el mondo forkuris kaj solene li ĵuris Senkompate forvenĝi homaron, Kaj kun tiu-ĉi ĵuro kruelega, terura, Li foriris senvivan arbaron.

En arbaro sur fundo de kavego profunda Lin okaze rabistoj renkontis: Forkurinto mizera kun konfido sincera Lian sorton al ili rakontis.

Lin rabistoj komprenis kaj tuj mem lin alprenis, Kiel membron de bando ilia, Sed tre baldaŭ bandano mem fariĝis hetmano, Komandanto de aro malpia.

Li, kruela, kuraĝa, kvazaŭ besto sovaĝa, Al pasantoj kuradis renkonte, Kaj, kaptante oferon, ĝin ĵetadis sur teron Senkompate, senkore, senhonte.

Eĉ rabistoj malvarmaj iafoje kun larmoj Kruelecon hetmanan rigardis, Sed, ĉe vido de brilo sur lakita tranĉilo, Ioni diri al estro sin gardis.

Foje unu bandano pri senkulpa infano Senkompatan hetmanon ekpetis, Sed per propra lin mano tuj mortigis hetmano Kaj al hundoj por manĝo forĵetis...

Lin jam serĉis polico, kaj kun lerta malico, Grandan monon promesis al tiu, Kiu vivan lin trovos, aŭ mortigi nur povos, Sed lin trovis, mortigis neniu.

Longe vagis sen baroj en senvivaj arbaroj Nekaptebla hetmano kuraĝa, Kaj mokeme nur ridis, kiam aŭdis aŭ vidis, Ke lin serĉas polico sensaĝa.

Unu fojon lin trovis kaj mortigi eĉ provis Du tro lertaj, kuraĝaj soldatoj, Sed hetman' ilin ligis kaj kun si veturigis En tendaron de siaj kunfratoj.

Malfeliĉaj kaptitoj estis forte vergitaj De hetmano en densa arbaro, Kaj post tiam bandanoj kun katenoj sur manoj Ilin sendis kun rid' al estraro.

Kaj estraro kolora en indigno sincera Nepre kapti krimulon intencis: Kun decido tiela kontraŭ bando ribela Ĝi regulan militon komencis.

Kaj subite arbaro, ĉirkaŭita per baro El soldatoj tre bone armitaj, Estis tute simila je grandega kaptilo Kun bestegoj en ĝi enŝlositaj.

Al rabistoj kaptitaj venis spertaj senditoj Kun propono de plena pardono, Se nur ili sen vorto humiliĝos al sorto Kaj hetmanon fordonos pro mono....

—Nu, amikoj-kunfratoj, nin ĉirkaŭis soldatoj, Diris brava hetmano fieras:— Humiliĝu al sorto, ĉar minacas vin morto,—Mi ĝin diras el koro sincera!

—Mi konsilas vin cedi, ĉar ne povas mi kredi, Ke vi estas kapablaj al granda... Ekrigardu, kunfratoj: en arbaro soldatoj Nin ĉirkaŭis de rando ĝis rando.

—Vin soldatoj mortigos, aŭ po unu kunligos Kaj eltenos el via arbaro, Sed se vi nur deziros, vi liberaj eliros Kaj kun mono el tiu-ĉi baro....

—Nu, malpiaj bandanoj, jen al vi miaj manoj Senarmitaj kaj jam sendanĝeraj: Ligu ilin sen timo, kaj kun gaja animo Iru for el arbaro liberaj!...

Lin respondis neniu,—sed en brusto de ĉiuFrapis koro per sento kolera....—Vi obstine silentas? Ĉu kun mi vi konsentas?—Diris ree hetmano fiera.

Kaj tuj mem sonis krio: «nin devigos nenioDe hetmano foriri perfide!Ni hetmanon estimas, ni danĝeron ne timas!Ni batalon deziras avide!...»

Kaj senditoj kaptitaj estis tuj dissiritajDe rabistoj kun krio sovaĝa...Tiam juna hetmano kun tranĉilo en manoProksimiĝis al bando kuraĝa.

Jen li ĉapon formetis, ĝin sur teron li ĵetisKaj per brusto ondanta enspiris:Kaj memfide, kun vido de kuraĝa decido,Al rabistoj solene li diris:

—Venis tempo fatala de kruela batalo:Ni atendas aŭ venkon, aŭ morton,Nin danĝero minacas, kaj al vi mi donacasMian kapon, kaj koron, kaj forton!

—Sed mi kredas, kolegoj, ke eĉ grandaj nubegojDa soldatoj kun trafaj pafilojNun disflugos por ĉiam kaj batalos neniamKontraŭ niaj brilantaj tranĉiloj!...

Kun konfido anima kaj kun ĝojo senlimaLin salutis rabistoj—kunfratoj:«Vivu estr' estiminda! Vivu frato aminda!Forpereu malnoblaj soldatoj!...»

Kaj en nokto senstela tuta bando ribelaSian neston malluman forlasas....Rampas ventre kunfratoj, kaj simile je katojlli mute, senbrue trapasas....

Jen ekpafo trasonis... bando tuj ĝin ekkonis:Por komenco ĝi estas signalo...Kaj rabistoj atakas: pafas, tranĉas kaj hakas...Komenciĝis kruela batalo!..

Kiel iaj demonoj saltas lertaj friponoj,Eksvingante per akraj tranĉiloj....Kaj batalon bruantan, homan sangon fluantanKaŝas nokto sub nigraj flugiloj...

En mateno-do frua estis ĉio senbrua,Hele suno suriris brilanta...Sed ĝi sangon ekvidis, kaj foriri rapidisSin kovrinte per nubo fluganta...

Kaj en tuta ĉielo tuj fariĝis ribelo:Fulmotondro eksonis kolere,Nigraj nuboj ekbruis kaj pluvego ekfluis,Pri mortintoj plorante sincere...

Kaj per larmoj naturaj homaj agoj terurajEstas iom post iom lavataj...Nur sur loko fatala, kie estis batalo,Restos longe skeletoj soldataj....

Multaj jaroj forpasis. Jam hetmano forlasis Sian bandon kaj sian metion. Li senfine sopiris, en dezerton foriris, Kaj en ĝi rememoris li Dion.

Lia vivo sencela, malprudenta, ribela Elpentriĝis en lia memoro: Ĉiam vivis li krima kun malpura animo, Sen espero, sen kredo en koro.

Nun malpia krimulo jam ne estas junulo,—Baldaŭ venos jam morto severa, Poste—juĝo de Dio... Lin pravigos nenio, Ĉar ne kredis li, vermo fiero!...

En senlima sopiro lin vizitis deziro Formortigi sin mem, kiel hundon... Kun decido tiela en animo ribela Li eniris kavegon profundan.

Lia mano tremanta kun tranĉilo brilanta, Jam sin levis al gorĝo sulkita... Unu movo de mano—kaj por brava hetmano Estus ĉio por ĉiam finita!...

Sed subite formetis li tranĉilon kaj ĵetis Ĝin rapide kun forto sur teron: Li eksentis kun ĝojo je unua nur fojo En mizera animo esperon...

Li de ĝojo ekploris, ĉar li tuj rememoris, Ke li povas formorti kun gloro: Lia vivo rompita estas alte taksita De estraro per multo da oro...

Li ekĝemis facile, al ĉielo humile Siajn manojn li pie etendis, Kaj kun kredo kreskanta al Potenca Juĝanto Sian preĝon unuan li sendis.

Tiu preĝo sincera por hetmano fiero Estis ĝusta saniga balzamo: Nun, anstataŭ sopiro, lin vizitis deziro De reveno al bono, al amo...

Kaj terura rabisto al malriĉa botisto Venas nokte kun stranga propono: «Vi fortike min ligu kaj en urbon venigu, Kaj ricevos vi multe da mono.»

Malriĉulo ekmiris: «ĉu ne estas, li diris, Vi freneza, amiko amata?!»—Ne, mi estas en sano,—sed mi estas hetmano De rabistoj, krimulo sciata....

.... Jen en mezo de placo, kiel morta minaco Por senkoraj scivolaj vidantoj, Staras alta Pendingo, ĉirkaŭita per ringo De senmovaj policaĵ gardantoj.

Kaj subite murmuro de nevola teruro
Sonis brue en popolamaso:
Sur pendinga submeto kun feliĉa rideto
Maljunulo aperis malgrasa....

Jen per mano tremanta kun kateno sonanta
Sanktan signon de kruco li faris,
Kaj kun vido trankvila en vizaĝo humila
Sin al morto kruela preparis.

Oni donis signalon... Kaj en maŝon fatalan
Estas kapo grizhara metita....
Kelkaj movoj malfortaj, konvulsioj postmortaj,
Kaj spektaklo jam estas finita!...

El bluaĝo ĉiela lumas suno tre hela
Per radioj varmegaj brilantaj...
Ĉio estas silenta, ĉio estas kontenta,
Kaj senbrue disiras vidantoj...

10. SUR STRATO

(Sceno el efektiva vivo.)

Sur strato promenas gravega sinjoro:
Li ĵus fortagmanĝis, kaj iras kontenta,
Kun plena ventregoj, kun ĝojo en koro,
Senzorga, trankvila, fieraj, sensenta.

Subite al li knabineto aliras.
Malgrasa ŝi estas, en vesto malriĉa,—
Plorante, ŝi manon etendas kaj diras:
«Ho, donu almozon al mi, malfeliĉa!»

—For, for, abomena, senhonta knabino!
Labori vi devas, almozon ne petu!...
Vin sendis, kredeble, malĉasta patrino
Por ke je almozo vi brandon aĉetu?

«Ho, ne, estimata, aminda sinjoro!
Patrino... ho, mia karega patrino! Ŝi, eble,
jam mortis en tiu-ĉi horo,...
Malsana ŝi estas... —Ne, truda knabino,

Foriru, foriru! Al via rakonto
Ne kredas mi tute: ĝi estas malvera.
For, for! ne mensogu! Al vi estas honto
Pasantojn trompadi per vido mizera!...»

Kaj ree promenas gravega sinjoro
Kun plena ventregoj, kun vido kontenta,
Kun nigra animo, kun ĝojo en koro,
Feliĉa, trankvila, fieraj, sensenta....

11. NAJTINGALO

(Malgrandrusa kanto.)

Ne pepadu, najtingalo, En mateno frue,
Ne pepadu, malgrandeta, Sub fenestr'
proksime...

Via kanto estas bela, Vi bone kantadas, Vi, feliĉa, jepariĝis Kaj nesteton havas.

Mi, mizera, malfeliĉa, Sen nesto, sen paro,—Kaj ne povis mi en mondo Kun ĝojo kantadi.

Flugu, kantu vi al tiuj, Kiuj bone vivas: Ili de kantado via Multe amuziĝus.

Sed al mi kantado via Bruston nur disŝiras. Koron pikas, kaj animon Turmentas senfine!...

Strigo—birdo por mi restu: Ĝi ploras, ne kantas.... Ploru, strigo, kaj ĝemegu, Morton al mi voku!...

12. FROSTETO

(Rusa kanteto.)

Ho, frosteto kara, Rusa vi bravulo! Iras vi en gantoj Kaj en fela ĉapo! Ho, frosteto kara Kun vangetoj ruĝaj! Korpon vi frostigas, Sed anim' varmiĝas! Ĉu frostet' memoras, Kiam kun knabino Sur glitveturilo, Kvazaŭ birdo, flugis Mi en nokt' malluma? Kaj al mi mallaŭte Ŝi kun am' murmuris: «Vi frostiĝis, kara? Apud mi kuŝiĝu, Mi vin tuj varmigos!...» Pelton ŝi malfermas,—Kaj ĉe blanka brusto Bone mi varmiĝas!... Ŝiaj okuletoj Fajreretojn ŝutas, Kaj vangetoj ŝiaj Kvazaŭ flamo brulas,—Mia fajra koro Ankaŭ ekbruliĝas.... Ho, frosteto kara, Rusa vi bravulo, Ja por mi vi ĉiam Estis frat' aminda!

13. FASTANTOJ

(Fablo.)

Profite en urbo sekalon vendinte Kaj monon por ĝi ricevinte, Antono reiris kun ĝojo Al hejmo. Subite sur vojo

Rabistoj duope al li alŝteliĝis... De ili forkuri rapide li penis, Sed ili lin kaptis, kaj monon deprenis, Kaj poste, lin mem mortiginte, foriĝis.

Lasinte arbaran densejon, Rabistoj eniris drinkejon. Al ili mastro brandon donas, Kolbason, ŝinkon li proponas...

Sed unu rabisto al mastro rediras: «Vi estas sendube tre granda pekulo,—Je via propono senfine mi miras!... Forgesis pri tio vi, senprudentulo,

Ke fasto hodiaŭ ja estas,—Ĝi sankta por ni ĉiam restas....»

Ĉu ne ekkonas vi, legantoj, Vin mem en tiuj-ĉi fastantoj?

14. HUSARO

(El PUŜKIN.)

Ĉevalon sian li purigis, Estante forte kolerega, Kaj diris: «min diabl' devigis En loko loĝi malbonega!

Ni ĉiam tie-ĉi restadas En turka kvazaŭ batalado: Nur solan supon ni manĝadas Kaj eĉ ne pensas pri drinkado.

Kaj mastro tie-ĉi malbona, Malbonan havas li edzinon... Nek via skurĝ', nek vorto bona Admonas tie-ĉi virinon!..

Jen urbo Kiev! lando kia! En buŝon falas mem buletoj, Kaj vinon havas domo ĉia,—Kaj kiaj tie virinetoj!...

Ne estas eĉ domaĝ', je Dio, Sin mem pro ili pereigi!... Malbone estas nur per tio....»—Per kio? Volu min sciigi!—

Kaj li komencis plibonigi Lipharon. «Eble ne timulo—Li diris—estas vi, sed igi Vin miri povas mi—spertulo.»

«Aŭskultu: regimento nia Ĉe Dnepro larĝa enlokiĝis. Mastrino estis bona mia, Kaj tombon ŝia edz' foriĝis.

Kun ŝi mi baldaŭ amikiĝis; Ni vivis pace, tute bone, Al mi Mario humiliĝis, Ne diris vorton eĉ malbone.

Se mi malsobra estis tute, Ŝi mem min zorge kuŝigadis; Ŝi ĉiam pace, sendispute Je ĉio tuj mem konsentadis

Feliĉan vivon mi pasigis, Kaj longe tiel vivus eble,—Sed jen subite ĵaluzigis Min io,—mem diabl' kredeble.

Mi pensis: kial baptanino Sin levas nokte? Kiu volas? Tre juna estas ŝi virino Kaj tial, eble, ŝi petolas!...

Mi observadi ŝin intencis. Jen foj' ne dormis mi (en korto Jam estis nokto, kaj komencis Bruegi vent' kun granda forto).

Kaj vidas mi: ŝi forrampetis De forno, prenis ŝi karbeton, Min tre facile
pri palpetis Disblovis apud forn' fajreton;

Ŝi ekbruligis kandleton, Kun ĝi angulon ŝi foriĝis, De tie prenis boteleton, Sur
balailon ŝi sidiĝis,

Ŝi senvestiĝis, kaj sorbinte El boteleto, ŝi tra tubo, Sur balailo sidiĝinte, Tuj
malaperis, kvazaŭ nubo!

«Ŝi eble estas sorĉistino», Mi pensis, kaj de forn' rapidas, Por vidi sorĉon de
virino; Kaj jen mi boteleton vidas.

Mi flaris: ia acidaĵo... Mi plankon verŝis el botelo: Forflugis—kia mirindaĵo!—Kaj
forna forko kaj sitelo!

Sub benko katon mi ekvidis, Sur ĝin mi ŝprucis el botelo: Ĝi ternis tuj kaj
ekrapidis Subite fornon post sitelo.

Sur ĉion ŝprucis sen kompatoj Jam mi per tuta forto mia,—Kaj ĉio: tablo,
benko, pato Forflugis unu post alia.

Al ili mi ne volis cedi,—Kaj trinkis mem per unu fojo Restaĵon... Ĉu vi povas
kredi? Mi ekaperis tuj en vojo:

Mi flugis,—kien? mem ne sciis, Kun forto tranĉis nur aeron, Al steloj mi: «pli
dekstren» kriis... Kaj jen ekfalis mi sur teron.

Jen mont'. Sur ĝi kaldronoj bolas. Kaj oni faras ian ludon: Kantadas, fajfas kaj
petolas, Kun granda ran' edzigas judon.

Mi kraĉis... Flugas jen Mario: «For! hejmen kuru, petolulo! Vin oni tuj
formanĝos!...»—Kio?!—Nu, mi ne estas timemulo:

Vi ne kriegu! Kie vojo Al hejmo estas?—«Jen sidiĝu Sur fornan feron,—kun
malĝojo Respondis ŝi,—kaj tuj foriĝu!...»

—Vi volas, ke husar' sidiĝu Sur fornan feron?! Baptanino, Mi petas vin, ne
freneziĝu, Ne estu vi malsaĝulino!...

—Ĉevalon!... «Prenu, malsaĝulo!» Ŝi efektive diris veron: Jen antaŭ mi ĉeval'-
bravulo Per hufo forte batas teron.

Sidiĝas mi kun brava vido Sur ĝin kaj trovi bridon penas, Sed vane! Rajdas mi
sen brido—Kaj tuj.. al forno mi alvenas.

Kaj jen mi tion saman vidas...Ĉevalo tute jam forestas,Kaj mi sur benko rajde
sidas:Jen kia strang' okazo estas!»

Kaj li daŭrigis plibonigiLipharon. «Eble ne timulo,—Li diris,—estas vi, sed
igiVin miri povas mi—spertulo.»

15. GARANTIO

(ElŜILLER.)

Damon' unu fojon mallaŭte trairisKun akra tranĉilo sub bask' al tirano—Al
Dionisio,—sed unu gardanoLin kaptis subite. Tiran' al li diris:«Pro kio al mi vi,
bastardo, aliris?»—Mi sanktan promeson ekvolis plenumi...—«Krimulo! mi tuj
vin ordonos krucumi!»

—Jam longe al morto mi estas pretita,Kaj, kredu, ne diros mi eĉ unu
vortonPro mia pardono, ĉar havas mi forton,Por morti sur kruco; sed se
inklinitaVi estas al bono,—ho, estu donitaAl mi kelka tempo, por fraton
edzigi,—Ĉe vi—do mi povas amikon restigi.—

Kruele ekbrilis tirana rigardo,Kaj jen li eldiris post kelka silento:«Tre bone, kun
tio mi estas konsenta;Sed bone vi tamen memoru, bastardo,Ke vian amikon
mi tenos sub gardoNe pli, ol tri tagojn,—kaj poste li mortos,Al vi li per tio
pardonon alportos.»

Al sia amiko Damono alvenisKaj diris: «tiran' min aljuĝis krucumi,Ĉar volis mi
sanktan promeson plenumi...Kaj mi nur tri tagojn ricevi elpenisPor fraton
edzigi...» Kaj li ĉirkaŭprenisAmikon kaj petas: «Ho, restu, karulo,Vi por
garantio ĉe malbonegulo!»

Amiko volonte konsentis, kaj restisEn malliberejo li por garantio,Kaj
tuj liberigis Damonon per tio....Damono edziĝon de frato forfestis,En tria
mateno tre frue sin vestisKaj vojon rapidas, malfrui timanteKaj ĉiam pri sia
amiko pensante...

Subite tre forta ventego fariĝis,Kaj tondro, kaj fulmo, kaj granda pluvego;Pli
forte, pli brue koleras ventego,—Kaj jen riveretoj de mont' ekruliĝis,Riveron
plenigis, kaj ĝi ekondiĝis....Damono al ponto rapidas de monto,—Kaj vidas, ke
estas rompita jam ponto.

Li vagas sub pluvo sur bord' de rivero,Kaj tre malproksime li vidas dometon;Li
krias, li vokas, li petas ŝipeton,Sed vane,—neniu ĉar kun malesperoEkvolos

batali kun brua rivero....Kaj baldaŭ rivero jam aliformiĝis:Je maro ĝi larĝa simila fariĝis.

Kaj jen lian koron plenigis doloro—Li ploras, antaŭen li manojn etendas,Kaj preĝon varmegan al Zeŭso li sendas:«Kompatu!—li petas kun granda fervoro—Kaj min ekrigardu kun dia favoro!Se al Sirakuzoj vi min ne alportos,Ho! mia amiko senkulpe ja mortos!»

Sed vane kompaton de Zeŭso li petas:Ventego, kaj ondoj, kaj pluv' ne ĉesiĝas,Sed ĉiam pli fortaj, teruraj fariĝas,—Kaj tempo forpasas... Damono formetasDe si sian veston, kuraĝe sin ĵetasEn bruan riveron kaj naĝas, tranĉantePer brusto nur ondon, kun mort' batalante...

Kaj jen li jam estas sur bordo,—elŝirisSin mem li el brakoj teruraj de morto,Kaj multe dankem' al favoro de sortoRapidas li plu.... Sed subite elirisEl granda arbaro rabistoj. AlirisAl ili Damono,—kaj ili malpaceĈirkaŭis lin tute, rigardas minace.

«Ho, kion vi volas, krimuloj?—li diris—Ankoraŭ ne scias, friponoj, vi tion,Ke, krom ŝarĝa vivo, mi havas nenion,—Sed vivo ne estas jam mia!» Li irisAl ili, de unu bastonon elŝiris,Per ĝi li eksvingis, kaj tri formortigis,Aliajn—do ĉiujn facile forigis.

Sed suno post pluvo varmege bruligisMigranton, kaj tute li perdis jam forton,Kun granda teruro atendis li morton,—Kaj preĝis li Zeŭson: «vi min liberigisEl ondoj bruegaj, de mi vi forigisRabistojn,—ĉu tie-ĉi devas suferiMi vane kaj morti, amikon oferi?!...»

Kaj—kio-do?—ŝajnas al li, murmuretasNe tre malproksime malgranda rivero:Rapide sin turnas al ĝi kun esperoDamono—kaj vidas, ke fonto fluetas.Al ĝi superforte li tuje vegetas,Soifon brulegan kun ĝoj' kvietigasKaj korpon malsanan en ĝi refreŝigas

Jam suno varmega majeste subirasKaj ombroj longegaj kuŝiĝas sur tero:Tre baldaŭ jam venos trankvila vespero.Sur vojo al urb' du migrantoj jen iras,Damono—do ilin sur voj' preteriras.Migrantoj parolas, Damono aŭskultasKaj aŭdas: «nun lin oni jam ekzekutas!...»

Tumulto piedojn al li flugiligas,—En lia animo—senfinaj teruroj....Kaj jen Sirakuzoj! Nur suprojn de turojMalalta jam suno facile origas:Jam estas vespero!... Kaj li rapidigasAnkoraŭ pli paŝojn,—kaj vidas—en stratoRenkontas lin lia servant' Filostrato.

—Revenu, ĉar ĉio jam estas finita!Li diris malgaje:—en urbon ne iru,Mi petas vin, el Sirakuzoj foriru!Li estas jam al ekzekuto metita.Li kredis ĝis fin', ke li estos trompitaNeniam de sia amik', kaj nenioLin povis devigi ne kredi je tio...—

«Ho, se jam malfrui al mi estas sorto,Kaj se mi ne povas de mort' liberigiAmikon, mi devas min ankaŭ mortigi:Tirano ne diru, ke kuris de mortoMi nur dank' al mia anima malforto!Al vi mian vivon volonte mi cedas,Sed sciu, ke homoj kaj amas, kaj kredas!...»

Vespere Damon' Sirakuzojn enirasKaj vidas, ke kruco sur placo jam staras,Kaj oni jam tute amikon preparas,Por lin ekzekuti... Kun forto traŝirasAmason popolan Damono kaj diras:«Mi morton deziris de Dionisio,—Mi estas krimulo, li—nur garantio!»

En granda mirego popol' silentiĝas...En ĝojo amikoj tuj sin ĉirkaŭprenas,Kaj ploras,—pri kio—neniu komprenas,Sed larmoj el ĉiuj okuloj ruliĝas.....
Minaca tirano pri ĉio sciiĝas;Li je amikeco tiela tre mirasKaj verajn amikojn li vidi deziras.

Kaj jen ili venas. Kun vido afablaTirano renkontas amikojn kaj diras:«Vi tute min venkis, senfine mi miras!...Mi estas ankoraŭ por amo kapabla,Kaj se mi ne tute al vi malagrabla,Permesu al mi, ke en ligo mi via,Amikoj varmegaj, por vi estu tria!»

NEVOLA MORTIGINTO

(Rakonto.)

I.

Varmega tago jam finiĝis,Tre bela sun' adiaŭ dirisAl tero, kaj alproksimiĝisTrankvila nokto. Mi reirisAl domo mia kaj koleris,Ĉar tutan tagon mi ĉasadis,Kaj mia ĉaso ne prosperis:Mi eĉ ĉasaĵon ne vidadis.Sur mia voj' en unu lokoAl lago venis mi, kaj vidasSur ĝia bordo kun fiŝhokoKonata maljunulo sidas.Mi lin salutis: «helpu Dio!»—Mi dankas,—maljunulo diras.«Nu, eble, vi, pro kompanio,Kun mi jam hejmen kune iras?»—Ho, ne, sinjoro! mi intencasTre longe sidi,—dankas kore;Vi finis ĉason, mi komencas,—Nenion kaptis mi ankoraŭ.Sed eble vi malmulte provosFiŝetojn kapti? Mi fiŝhokonProvizan havas, tial povosAl vi mi servi,—prenu lokon.—

Mi tuj konsentis, ĉar laciĝisMi kaj apenaŭ mi iradis,—Fiŝhokon prenis kaj sidiĝisSur laga bord'. Ni paroladisPri mia ĉaso malprospera.Al maljunulo mi rakontisKun fajro forta kaj sinceraPri tio, kion mi renkontisEn ĉaso, li do tre atenteRakonton mian aŭskultadisKaj nur korkaĵon diligenteSur akvsupraĵo observadis.—

II.

Mi eksilentis. MaljunuloFiŝhokon sian plibonigisKaj diris: «kiam mi junuloAnkoraŭ estis, mi pasigisEn ĉaso tutan tempon mian.Sed nun mi ĉasi tute ĉesis,Forĵetis eĉ pafilon mian,Kaj kiel teni ĝin—forĝesis.»Je tio miris mi kaj petis,Ke li sciigu min, pro kioPafilon, ĉason li forĵetis?«Tre longa estas historio!»Al mi malgaje li rediris,Per griza kapo balancante,Kaj li subite eksopiris,Rakonti, ŝajne, ne volante.Sed jen silenton li ĉesigasKaj, cigareton ekfumante,Komencis: «eble vi devigasMin rakontadi, atendenteEkaŭdi ĝojan historion?Se tiel estas, mi certigiVin devas, ke al vi nenionTre gajan povas mi sciigi!»—Vi vane tiel opinias,—Rediris mi al maljunulo.«Ne vane, ĉar mi bone scias,Pri kio pensas eĉ junulo!»Kaj ree li eksilentinte,Fiŝhokon sian plibonigis;Sed post momento, ekĝeminte,Li jam sen halto ekdaŭrigis.

III.

«Aŭskultu. Antaŭ dudek jarojMi ofte kun pafil' ĉasadis,Kaj jen en tiuj ĉi arbarojMi multajn tagojn pasigadis.Ankoraŭ tiam troviĝadisMultego da sovaĝaj kaproj,Kaj en arbar' sin renkontadisEĉ ursoj kaj teruraj aproj.

Jen iam vintre en matenoSur kampo, apud mem arbaroĈasistoj estis en kunveno.Mi ankaŭ estis. Jam hundaroDe ĉeno forte sin ŝiradisKaj, ne havante paciencon,Aeron frostan nur flaradis,Sentante baldaŭ jam komencon.Ni ankaŭ, ĉason atendente,Malpaciencaj jam fariĝis,Kaj, tre mallaŭte parolante,En ĉeno ĉiuj ni stariĝis...

IV.

Subite en densejo sonisTrumpeto forta,—mi ektremis:Per tio ĝi signalon donis,Ke estas ursoj... Mi ekpremisPafilon mian kaj instinkteNevole ĉirkaŭ ekrigardis:De mi proksime, sin arminteTre bone, oficiro staris.En manoj tenis li pafilon,Ĉe zono larĝa kaj lakitaPistolon havis kaj tranĉilon.Mi estis tute konvinkita,Ke tiel brava militistoSendube estas kuraĝulo,Ke vera estas li ĉasistoKaj tial estos ne timulo;Sed bedaŭrinde mi eraris!...Mi tamen devas plu rakonti..... Mi ĉe arbara rando starisKaj urson tie ĉi renkontiMi tre esperis, ĉar mi sciasKutimojn ursajn... Jen mi aŭdas,—Al mi «vin gardu» iu krias...Antaŭen

bone mi rigardasKaj,—kia granda mirindaĵo!—Subite mi proksime
vidasUrseĝon: ĝi en arbetoSenmove kaj silente sidasKaj kvazaŭ pensas,
kien devasĜi kuri? ĉie estas baro...Jen multepeze ĝi sin levadasKaj tuj eliras el
arbaro.

V.

Mi kelkajn paŝojn posten faris,Min al pafilo jam almetis,Kaj urson pafi min
preparis,Sed... ho, teruro! mi faletisJe ŝtupo kaj subite teronMi tute falis kaj...
ekpafis...Por mi ekvidis mi danĝeronGrandegan: urson mi ne trafis!Ĝi tre
rapide kun kriegoSur min sin ĵetis kaj kun fortoMin premis, ŝiris per
ungego...Jam tre proksime estis morto!...Mi oficiron ekrigardis—Kaj kun teruro
mi ekvidis,Ke li sin mem nur bone gardis,Ĉar li jam kuri for rapidis...Tranĉilon
preni mi intencis,—Ne povis, ĉar min urso premis...Mi fortojn perdi jam
komencisKaj de doloro mi nur ĝemis...

VI.

Subite pafilo!... Urso saltisDe mi tuj, tute min lasinte,Kaj ĝi de mi proksime
haltis.—Jen liberecon eksentinte,Min levis mi kun malfacilo,Al urso mem mi
alŝteliĝisKaj ĝin ekbatis per tranĉilo:En gorĝon rekte ĝi eniĝis...Mi bone
trafis,—urso mortis.Ĉasistoj ĉiuj tuj kunvenis,—Sed mi malforton ne
elportisKaj falis... Ili min subtenisKaj portis al glitveturilo...Subite vidas mi—
alirisKun sia bela bataliloJen oficiro; li ekmiris:«Ho, kio tie ĉi fariĝis?Mi estas
tute ekfrapita!Sinjoro, vi ekmalsaniĝis?»Per tio ĉi indignigita,Ekkriis mi:
«arogantulo!Vi ĉion tute bone vidis,Sed vi, malnobla timemulo,De mi forkuri
ekrapidis!»Kaj en incito mi minutaMin levis el glitveturiloKaj lin kun mia forto
tutaMi tuj ekbatis per tranĉilo...Mi vidis sangon, aŭdis krion,Sed mi nenion jam
komprenis,Ĉar tute perdis mi konscion...Mi falis.—iu min subtenis....

VII.

Mi sen konscio longe restis,Kaj kiam mi ekkonsciiĝis,—En malsanejo mi jam
estis.Vespero jam alproksimiĝis...Nenion tute mi komprenis...Tre longe kuŝis
mi silenteKaj ion rememori penis...Jen venis iu. Tre atenteLi ekrigardis min kaj
diris:«Nu, ĉu pli bone vi vin sentas?»Li tute ĝis mi mem aliris,Murmuris:
«bone, mi kontentas...»Proksime li de mi sidiĝisKaj ekparolis: «nu, ĉasisto,Vi
eble jam ekprudentiĝis?Respondos jam al esploristo?»Je tio ĉi mi tre
ekmirisKaj ne respondis; li daŭrigis:«Al mi pli frue vi ja diris,Ke lin sendube vi
mortigis...»Subite ĉion mi komprenis...Ekkriis laŭte mi, ekpenisMin levi,—kaj
denove svenis:Malsana korpo ne eltenis!...

VIII.

Terure tempon mi pasigis!Kaj mia korpo kaj animoSuferis... ho, de viv'
senigisMi homon!... Kun senfina timo,Malpacienco mi atendisSeveran
juĝon,—mi ploradis,Al Dio mi petegojn sendis,Mi ĝemis, mi freneziĝadis!Sed
baldaŭ tute mi saniĝis,Suferojn parte mi eltenisKaj nun pli forta mi fariĝis.Kaj
jen terura tago venis:Nun mi, anstataŭ malsanejo,Kun malmodera tremo
vidis,Ke en majesta mi juĝejoSur benko de juĝatoj sidis.Min puno tute ne
timigus,Mi ĝin eĉ volis en animo,Ĉar sole ĝi min liberigusDe min preminta
ŝarĝa krimo...Sed mi timegis, ke ĵurintojMin sen bedaŭro ekkulpigosKaj de
aliaj mortigintojMin tute ne diferencigos.Ho, Dio! mi, honesta homo,Eterne
estos kondamnitaKaj mia senmakula nomoDe ĉiuj estos mallaŭdita!...

IX.

Jen ekparolis prokuroro;Mi tre atente aŭskultadis,—Sed frapis forte mia
koro,Kaj mi nenion komprenadis...Li finis; advokat' komencisPravigi min,—li
multe penis;Kaj lin kompreni mi intencis,Sed vane: ree ne komprenis!...Nur
tion bone mi sciigis,Ke nun mi estas en juĝejo,Ke malbonulo mi fariĝisKaj
estos en malliberejo...

X.

Ĵurintoj iris konsiliĝi,Post ili ankaŭ nun juĝantojEliris,—eble por nutriĝi...Mi
restis sola kun gardantoj.Duono pasis nur da horo,Ĵurintoj dum
konsiliĝadis,Sed mia malfeliĉa koroCentjaron kvazaŭ suferadis!Priskribi, kio
min turmentisEn tiu temp'—ne estas eble,Kaj kion tiam mi trasentis,Por mi eĉ
mem ne kompreneble!Se povas vi vin mem prezentiStarantan antaŭ
pafiligo,Ekpafi preta,—kion sentiVi devus,—mia jam timego,Kredeble, estos
komprenita;Alie—tute kun nenioĜi povas esti komparita!Esperis sole mi je
Dio...Subite pordo malfermiĝis:Ĵurintoj kaj juĝantoj venis...Al mi kapturigo
komenciĝis,Mi ŝanceliĝis kaj eksvenis...

XI.

Konsciiĝinte, mi min trovisSur lito, hejme; min domanojĈirkaŭis,—mi do movi
povisNek per piedoj, nek per manoj,Ĉar tute mi ekmalfortiĝis...De ŝarĝa krimo
pravigita,Honesta ree mi fariĝis,Sed longe estis mi premitaPer tio, ke animo
miaDe krimo estas pravigitaPer juĝo homa, sed ne Dia!De tiu tempo mi
forlasisJam tute ĉason kun pafilo,Kaj, krom fiŝhoko nur, mi ĉasisJam kun
nenia batalilo...»Li eksilentis. Jam finiĝis.Malluma nokto, kun ridetoMateno
roza proksimiĝis,Nebulo flugis sur lageto....Kaj jen, levinte nin, de lagoNi kun
akiro nun foriris.Nur kiam venis hela tago,Al domo mia mi aliris.

BORIS GODUNOV

(Dramo de A. PUŜKIN.)

Ĉambro en Kremlo (20 Februaro 1598).

PRINCOJ ŜUJSKIJ kaj VOROTINSKIJ.

VOROTINSKIJ.

Ni estas rajtigitaj urbon gardi, Sed, ŝajne, ni nenion havas fari: Malplena— Moskvo, ĉar post patriarko Al monaĥejo eĉ popol' ekiris. Per kio, pensas vi, finiĝos ĉio?

ŜUJSKIJ.

Per kio? Tre facile estas scii: Popolo krios kaj ankoraŭ ploros, Boris ankoraŭ, kvazaŭ malsobrulo Ĉe brando, eksulkiĝos tre malmulte, Kaj, fine, dank' nur al favoro sia, Humile preni kronon li konsentos, Kaj poste—poste li komencos regi Denove, ree.

VOROTINSKIJ.

Sed monat' jam pasis, Dum li en monaĥejo kun fratino Forlasis tute, ŝajne, mondan vivon. Nek patriarko, nek bojaroj noblaj Ĝis nun lin kun sukceso konvinkadis; Aŭskultas li nek larmajn admonadojn, Nek varmajn petojn, nek ploregojn Moskvajn, Nek voĉon eĉ de Granda Konsiliĝo. Fratinon lian oni vane petis, Ke ŝi Boris'on benu por reĝado; Je li simile, monaĥin'-reĝino Fortika estas kaj neelpetebla. Boris, videble, ŝin al tio igis. Nu, kio estos, se reganto vere, De zorgoj regnaj forte lacigita, Ne prenos tute tronon senpotencan? Vi kion diros?

ŜUJSKIJ.

Diros mi, ke vane Verŝiĝis sango de infan'-reĝido,—Kaj diros, ke Dimitrij povus vivi.

VOROTINSKIJ.

Terura estas krimo!... Sed ĉu vere Boriso pereigis lin?

ŜUJSKIJ.

Sed kiu? Sed kiu Ĉepĉugov'on subaĉetis? Kaj kiu ankaŭ sendis Bitjagovskij'n Kun Kaĉalov? Ugliĉon tuj sendita Sur lok' esplori tiun ĉi aferon, Postsignojn freŝajn tie mi eltrovis: Ja, tuta urbo estis atestanto, Urbanoj

ĉiuj tre konsente diris;Kaj, reveninte, mi per unu vortoKrimulon povus tute pereigi.

VOROTINSKIJ.

Kaj kial do vi lin ne pereigis?

ŜUJSKIJ.

Li, mi konfesas, tiam min konfuzisPer sia aroganta trankvileco;Li min rigardis tiam kvazaŭ prava:Min pri detaloj multe li demandis,—Kaj jen al li ripetis senseencaĵonMi tiun saman, kiun li deziris.

VOROTINSKIJ.

Malbone, princo.

ŜUJSKIJ.

Kion do mi farus?Al Teodoro ĉion dirus eble?Sed ĉiam ĉion aŭdis li kaj vidisPer aŭdo kaj rigardo Godunova:Se tute mi certigus lin je ĉio,—Boriso lin je mala ekcertigus,Kaj poste oni, eble, min forsendusKaj tiam, kiel ankaŭ mian onklon,Min eĉ sufokus en malliberejo.Ne fanfaronas mi, sed se okazus,Nenia ekzekuto min timigus;Mi—ne timulo, sed—ne malsaĝulo,Kaj mi ne volas vane preni maŝon.

VOROTINSKIJ.

Terura estis krimo!... Sed kredebleJam pento turmentadas mortiginton,—Kaj certe sango de infan' senkulpaMalhelpas lin, ke tronon li alprenu.

ŜUJSKIJ.

Transpaŝos; li ne estas tre timema!...Honoro granda estos por Rusujo!Tataro, sklav', bofrato de Maluto,Krimulo, en anim' ekzekutisto,Akceptos kronon, sceptron Monomaĥan!...

VOROTINSKIJ.

Ne glora estas li,—ni—multe pli!...

ŜUJSKIJ.

Mi pensas, jes.

VOROTINSKIJ.

Ja Ŝujskij, Vorotinskij....Ĉu scias vi? naturaj estas princoj.

ŜUJSKIJ.

Naturaj, kaj devenas de Rjuriko.

VOROTINSKIJ.

Aŭskultu, princo,—ni ja havas rajtonHeredi Teodoron.

ŜUJSKIJ.

Eĉ pli multe,OI Godunov.

VOROTINSKIJ.

Ja efektive!

ŜUJSKIJ.

Vidu:Se Godunov ruzadi ne forlasos,Komencu ni popolon ekscitigi,Foriru ili tute de Boriso:Da princoj propraj ili multe havasKaj tial povas kiun ajn elekti.

VOROTINSKIJ.

Ni estas multaj, idoj de Rjuriko,Sed estas van' batali kun Boriso!De ni popolo tute malkutimis,Forgesis, ke ni estas Rjurikidoj,Ĉar longe ni jam restas sen provincojKaj longe nur al reĝoj ni servadas,—Sed li popolon tutan jam ensorĉisPer amo, per timigo kaj per gloro.

ŜUJSKIJ (rigardas fenestron).

Kuraĝos li, sed ni... Silentu! Vidu:Popolo iras reen en senordo,—Ni kuru, kaj sciiĝu, ĉu jam fino?...

Ruĝa Placo.

POPOLO.

UNUA.

Neelpeteb! Li de si forpelisBojarojn ĉiujn, pastrojn, patriarkon.Malsupren ili tute vane falis;Brilanta trono forte lin timigas.

DUA.

Ho, Dio mia! Kiu nin regados?Malĝojo estas!

TRIA.

Jen sekretario,Eldiros li decidon magistratan.

POPOLO.

Silentu! Jen sekretario diras;Aŭskultu!...

ŜĈELKALOV (sur Ruĝa perono).

Granda Konsiliĝ' decidis Ankoraŭ lastan fojon sin returni
Al malĝojega koro de reganto:
Denove morgaŭ sankta patriarko,
En Kreml' farinte plej solenan preĝon,
Antaŭirata per standardoj sanktaj,
Kun ĉiuj sanktfiguroj
Dipatrinaj, Ekiros,—kaj kun li bojaroj ĉiuj,
Nobelaj multaj, elektitaj homoj
Kaj loĝantaro Moskva ortodoksa,—Ni ĉiuj iros kaj reĝinon petos,
Ke ŝi kompatu nian orfan Moskvon
Kaj ŝi Borison benu por reĝado.
Vi iru nun kun Dio viajn domojn
Kaj preĝu,—flugu al ĉielo sankta
Fervora preĝo de ortodoksuloj.—

(Popolo disiras.)

Knabina Kampo.

NOVA-KNABINA MONAĤEJO. POPOLO.

UNUA.

Eniris ili de reĝin' ĉambreton;
Boris eniris kaj bojaroj noblaj
Kun patriarko.

DUA.

Kio do?

TRIA.

Ankoraŭ Obstinas li; espero tamen estas.

VIRINO (kun infano).

Ne ploru! Nu, silentu, ĉar vin lupu
Tuj prenos kaj formanĝos! Nu, silentu!

UNUA.

Ĉu ni ne povas trans barilon rampi?

DUA.

Ho, ne! Malvaste estas eĉ en kampo,
Ne sole tie! Baroj kaj tegmentoj,
Etaĝoj ĉiuj de preĝeja turo,
Kupoloj ĉiuj kaj eĉ ĉiuj krucoj
Pleniĝis je popolo.

TRIA.

Estas bone!

UNUA.

Sed kia bruo estas!

DUA.

Jes... Aŭskultu! Popol' ekkriis; kvazaŭ ondoj falas Popolaj vicoj.... jen ankoraŭ!
Frato, Jam nia estas vico: nu, genuu!...

POPOLO (sur genuoj; krio kaj ploro).

Kompatu, nia patro! Nin potencu! Ho, reĝu, patro!

UNUA (mallaŭte).

Kial oni ploras?

DUA.

Ne scias mi! Bojaroj, eble, scias Nur bone tion.

VIRINO (kun infano).

Kial vi ne ploras? Jam oni devas plori nun!... Jen lupo! Ploreĝu tuj! (Infano ploras.) Tre bone!...

UNUA.

Ĉiuj ploras—Ni ankaŭ kio?

DUA.

Mi ne havas larmojn. Ankoraŭ kio?

UNUA.

Ĉu mi povas scii!...

POPOLO.

Li prenis kronon! Tute li konsentis! Li estas nia! Vivu, reĝ'-Boriso!

Kremlaj ĉambroj.

BORISO, PATRIARKO, BOJAROJ.

BORISO.

Ho, sankta patro kaj bojaroj noblaj! Animo mia estas malkovrita: Vi ĉiuj vidas, ke mi prenas sceptron Kun granda timo kaj kun humilego. Tre malfacila estas devo mia! Heredas mi potencojn lohanajn, Heredas ankaŭ mi anĝelon-reĝon!... Sanktulo vera, mia patr' potenca! Ekvidu larmojn de fidelaj sklavoĵoj, Kaj sendu vi al tiu, kiun amis, Kaj kiun tie ĉi vi ekaltigis, Sankteĝan vian benon por reĝado: Ke reĝu mi popolon mian glorie, Ke estu mi kaj justa, kaj bonega. Al mi vi helpu nur, bojaroj gloraj, Kaj servu, kiel vi al li servadis, Ankoraŭ kiam kune ni laboris Por bono de popolo nia Rusa.

BOJAROJ.

Neniam ni je nia ĵur' perfidos.

BORISO.

Nun iru kaj salutu ni jam ĉerkojnDe formontintaj potenculoj Rusaj,Kaj poste—
tutan vi popolon vokuFestenon fari,—voku tute ĉiujn:Je ĉiuj mi senfine estos
ĝoja.

(Li foriras, bojaroj ankaŭ.)

VOROTINSKIJ (haltiginte princon Ŝujskij).

Divenis vi.

ŜUJSKIJ.

Sed kion?

VOROTINSKIJ.

Vi memoras?Ne longe?...

ŜUJSKIJ.

Ne, nenion mi memoras.

VOROTINSKIJ.

Sed kiam ja popol' knabinan kamponEkiris...

ŜUJSKIJ.

Nun ne estas temp' memori;Konsilas mi forgesi iafoje...Cetere tiam per
mallaŭdo ŝajnaDeziris mi nur vin malmulte provi,Deziris mi ekscii viajn
pensojn;Sed jen popolo jam salutas reĝon—Foreston mian povas li rimarki,Mi
sekvu lin. (Li foriras.)

VOROTINSKIJ.

Ho, ruza kortegulo!

Nokto. Ĉambreto en Ĉudova Monaĥejo.

(1603 j.)

PIMENO, GRIGORIO (dormanta).

PIMENO (skribas antaŭ sankta lampo).

Ankoraŭ unu lasta nur rakonto,—Kaj mia jam kronik' finita estos;Kaj mi plenumos devon, kiun DioAl mi ordonis. Dio min ne vaneDevigis longe tie ĉi vivadiKaj legi min kaj skribi ekinstruis:Monaĥo ia laborema iamLaboron mian tre fervoran trovos,Bruligos, kiel mi, li lampon sanktan,Kaj de kroniko polvon forskuinte,Rakontojn miajn verajn li transskribos,—Ke sciu idoj de ortodoksulojPasintan sorton de patruja lando,Ke reĝojn siajn grandajn rememoruPor laborad', por bono kaj por gloro;Kaj por pekado, por mallumaj krimojHumile Dion pardoneman preĝu.En maljuneco mi denove vivas;Pasinta ree antaŭ mi trapasas....Ĉu longe fluis ĝi, je agoj plena,Ondante, kvazaŭ granda oceano?Ĝi estas nun silenta kaj trankvila:Malmulte da personoj mi memoras,Malmultaj ankaŭ vortoj min atingas,— —Alia do—pereis senrevene!Sed tago estos tuj, forbrulas lampo....Ankoraŭ unu lasta nur rakonto. (Skribas.)

GRIGORIO (vekiĝinte).

Denove tio sama! Trian fojon!Ho, sonĝo malbenita!.... Jen li sidasKaj ĉiam skribas antaŭ lamp',—videbleOkulojn tutan nokton li ne fermis.Tre amas mi trankvilan vidon lian,Precipe kiam pri pasintaj jarojKronikon sian skribas li; mi ofteDiveni provis, kion li priskribas:Ĉu pri regad' malluma de tataroj?Ĉu pri ekzekutadoj de Johano?Ĉu pri popola brua konsiliĝo?Ĉu pri patruja gloro? Tute vane!Nek en rigardoj, nek sur lia fruntoTralegi oni povas liajn pensojn;Kaj ĉiam vid'—humila kaj majesta....Sekretario griza tiel sameTrankvile vidas kulpajn kaj senkulpajn,Egale aŭdas bonon kaj malbonon,Kaj nek kompaton, nek koleron scias.

PIMENO.

Ĉu vi vekiĝis, mia frato?

GRIGORIO.

Benu,Min, sankta patro mia.

PIMENO.

Dio benuHodiaŭ vin, kaj ĉiam, kaj eterne.

GRIGORIO.

Vi ĉiam skribis kaj ne dormis tute,Kaj mian koron longe pekaj revojTurmentis, kaj diablo min konfuzis.Mi sonĝis, kvazaŭ per ŝtuparo krutaMi turon venis,— kaj de alta pintoEkvidis Moskvon, kvazaŭ formikejon;Sur plac' malsupre estis multaj homoj,—Kun rido ili ĉiuj min montradis;Kaj mi timegis, kaj mi hontis

kune,—Kaj falis mi rapide kaj vekigis....Tri fojojn tion saman mi sonĝadis.Ĉu ne mirinde?

PIMENO.

Juna sango ludas;Per preĝo kaj per fasto kvietiĝu,Kaj viaj sonĝoj je vidaĵoj bonajPleniĝos. Jen ĝis nun ankoraŭ, ĉiam,Se mi ne preĝas longe antaŭ nokto—Ne dormas mi trankvile kaj senpeke:Mi sonĝas tiam jen festenojn riĉajn,Militistaron, jen batalojn bruajn,—Amuzoj senprudentaj de juneco!

GRIGORIO.

Junecon vian gaje vi pasigis!Batalis vi sub turoj de Kazano,Armeon Litvan iam vi rebatis,Kortegon luksan de Johano vidis!Feliĉa vi!... Kaj mi de knabaj jarojEn monaĥejo, plej mizera, vivas!Sed kial mi ne povas bataladiKaj festenadi en palacoj reĝaj?Mi povus, kiel vi, en maljunecoDe mondo vanta tute min forigiKaj meti min trankvilan monaĥejon.

PIMENO.

Ne plendu, ke vi frue pekan mondonForlasis, ke malmulte da tentaĵojAl vi potenca Dio sendis. Kredu:Enŝorĉas ofte gloro nin kaj lukso,Kaj tre malica amo de virinoj.En vivo mi per multo plezuriĝis;Sed vere trovis mi feliĉon plenanNur kiam monaĥejon mi eniris.Memoru, filo, vi pri grandaj reĝoj:Pli alta kiu estas? Sola Dio.Kuraĝas kiu kontraŭ reĝ'? NeniuSed ofte ora krono ilin premas—Anstataŭ ĝi kapuĉon ili prenas.Johano reĝo serĉis trankviliĝonEn simileco de laboroj niaj;Palac' kun ĉiuj ĝiaj fierulojJe monaĥejo tute similiĝis:Servantoj en kapuĉoj, en harvestoj,Novicoj fariĝadis kaj monaĥoj,Kaj reĝo mem abato estis pia.Vidadis mi en tiu sama ĉambro(En ĝi Kirilo pia tiam vivis,Verema viro; tiam mi jam ankaŭEksciis dank' al Di' sensignifeconDe mondo),—tie ĉi mi vidis reĝonDe ekzekutoj kaj de pensoj lacan:Enpena, pia, li, Minaca, sidis;Ni ĉiuj antaŭ li senmove staris,Kaj li kun ni mallaŭte paroladis.Li diris al abat' kaj al frataro:«Ho, patroj miaj; venos iam tago—Kaj tie ĉi pro savo mi jam estos;Vi, Nikodim', Sergio kaj Kirilo,Alprenu vi promeson mian sanktan:Alvenos mi, krimulo malbenita,Kaj al piedoj viaj, sankta patro,Falinte, pia mi monaĥ' fariĝos.»Parolis tiel plej potenca reĝo,Kaj dolĉe fluis liaj bonaj vortoj,Kaj ploris li. Kaj ni kun larmoj preĝis,Ke Dio bona sendu amon, paconAl lia peka, malkvieta koro.—Kaj filo lia Teodor'? Sur tronoPensadis ĉiam li pri paca vivoDe Diservanto. Li palacon reĝanAliformigis en monaĥan ĉambron;En tiu ĉambro ŝarĝaj reĝaj pensojNe indignigis jam animon lian.Ekamis Dio reĝan humilecon,Kaj ja sub li Rusuj' en granda gloroKonsolis sin,—kaj kiam li mortadis,Nepriskribebla mirindaĵ' okazis:Al lia

lito venis viro luma, Videbla sole nur al pia reĝo,—Kaj Teodor' kun li
interparolisKaj nomis lin plej granda patriarko....Kaj ĉiuj estis forte
timigitaj,Ĉielan tiun vidon kompreninte,Ĉar antaŭ reĝo sankta patriarkoEn
ĉambro tiu tiam ne troviĝis.Kaj kiam mortis li, palaco tutaPleniĝis tuj per
sankta bonodoro,Vizaĝ' do lia, kvazaŭ suno, brilis.—Jam ne ekvidos ni tielan
reĝon!Ho, plej terura, granda malĝojego!Ni kolerigis Dion, ni
ekpekis:Regnestron ni de reĝo mortigintonElektis!

GRIGORIO.

Longe jam, ho sankta patro,Demandi vin deziris mi pri mortoDe juna Dimitrio;
vi ja tiam,Mi aŭdis, estis en Uglič'.

PIMENO.

Memoras!...Devigis Dio min malbonon vidi,—Terura peko! Tiam mi UgličonPro
ia novicaĵ' sendita estis.Mi venis nokte. Jen matene frueEkaŭdis mi tumultan
sonorilon....Kriego, bruo.... Oni kuras kortonReĝinan...—ankaŭ mi,—kaj tie
estasJam tuta urbo... Vidas mi reĝidon:Jen mortigita li sur tero kuŝas.Reĝin'—
patrino apud li en sveno,En malespero ploras nutristino,—Kaj jam popol'
furioziĝe trenasMalpian perfidintan vartistinon....Subite jen kruela, tute
palaAperas tie Judo—Bitjagovskij.«Jen, jen krimulo!» ĉiuj tuj ekkriis,Kaj oni lin
disŝiris. Poste multajEkkuris post aliaj tri krimuloj;Kaŝintajn sin krimulojn oni
kaptisKaj alkondukis al infan' malviva:Ho, mirindaĵo!—malvivul'
ektremis!«Ekpentu!» al krimuloj oni kriis;Kaj en teruro granda sub
hakiloEkpentis ili—kaj Borison nomis.

GRIGORIO.

De kia aĝ' reĝido tiam estis?

PIMENO.

Sep-jara, ŝajne; nun li sekve estus—(Dek jaroj pasis jam... Ne, ne, pli
multe:Dek du.)—li estus via samaĝuloKaj reĝus; Dio do alie volis.Per tiu ĉi
rakonto mi nun finosKronikon mian; jam de tiu tempoMalmulte mi eniĝis
mondon. Frato,Ellernis vi legadon kaj skribadon,Al vi transdonas mi laboron
mian.Libera kiam estos vi de preĝo,Ne filozofiante nur, priskribuVi ĉion, kion vi
en vivo vidos:Militon, pacon, kaj regadon reĝan,Kaj mirindaĵojn ĉiujn de
sanktuloj,Kaj profetaĵojn, kaj ĉielajn signojn,—Al mi do tempo estas jam
ripozi,Estingi lampon.... Sed sonor' jam estasAl sankta preĝ'.... Servantojn
benu, Dio!....Al mi bastonon donu, Grigorio.... (li foriras.)

GRIGORIO.

Boriso!... Ĉio antaŭ vi tremadas! Neniu memorigi vin kuraĝas! Pri sorto de infano malfeliĉa; Kaj en malluma ĉambro jen ermito Teruran tie ĉi raporton skribas.... Kaj tiel de terura juĝo Dia, Vi ankaŭ juĝon mondan ne evitos!...

Ĉambroj de patriarko.

PATRIARKO kaj ABATO de ĈUDOVA MONAĤEJO.

PATRIARKO.

Kaj li forkuris, patro abato?

ABATO.

Forkuris, sankta patro,—jen jam pasis tria tago.

PATRIARKO.

Petolulo malbenita! El kia gento li devenas?

ABATO.

El gento de Otrepiev'oj, de nobelidoj; en frua juneco li fariĝis monaĥo,—oni ne scias kie, loĝis en Suzdal, en Jefima monaĥejo; de tie li foriris, estadis en diversaj monaĥejoj,—fine li venis al mia Ĉudova frataro; mi, vidante, ke li estas ankoraŭ juna kaj senprudenta, donis lin sub estradon de patro Pimeno, maljunulo kvieta kaj humila. Li estis scianta legi kaj skribi, li legadis niajn kronikojn, verkadis kanonojn por sanktuloj,—sed, videble, tiu ĉi sciado ne de Dio estis al li donita....

PATRIARKO.

Ho, tiuj ĉi sciuloj! Kian sensencaĵon li elpensis! «Mi estos reĝo en Moskvo!» Ho, vazo diabla!.... Sed pri tio ĉi oni ne devas eĉ raporti al reĝo; pro kio tumulti patron-regnestron? Sufiĉe estos anonci pri lia forkuro al sekretario Smirnov, aŭ al Sekretario Jefimiev... Kia herezo! «Mi estos reĝo en Moskvo!» Oni devas kapti, kapti servanton diablan, kaj forsendi lin Solovkan monaĥejon por eterna pentado.—Tio ĉi ja herezo estas, patro abato?

ABATO.

Herezo, sankta patro, ĝusta herezo!...

Reĝa palaco.

DU KORTEGULOJ.

UNUA.

Regnestro kie?

DUA.

En dormejo sia. Kun ia li sorĉisto sin enŝlosis.

UNUA.

Jen kia estas lia okupado! Sorĉistoj, magiistoj, sorĉistinoj! Divenas ĉiam, kvazaŭ fianĉino. Mi volus scii, kion li divenas?

DUA.

Jen iras li. Ĉu volas vi demandi?

UNUA.

Malluma li....

(ili foriras.)

REĜO (eniras).

Atingis mi potencon.... Jam sesan jaron reĝas mi trankvile, Feliĉon do ne havas!... Ĉu ne tiel Ni en juneco enamiĝas, volas Plezurojn amajn, sed nur kvietigis Malsaton koran ni per posedado,—Malvarmiĝinte jam, ni turmentiĝas!... Al mi sorĉistoj vane promesas das Longegajn tagojn de potenc' trankvila,—Nek vivo, nek potenco min gajigas: Mi antaŭsentas tondron kaj malĝojon. Feliĉ' forestas. Pensis mi popolon En kontentec', en gloro kvietigi, Kaj per boneco ĝian amon trovi,—Sed vanan provon baldaŭ mi forlasis: Potenco viva por popol' ne estas Agrabla,—ĝi mortintojn sole amas.—Malsaĝaj estas ni, se kri' popola, Aŭ forta plor' tumultas nian koron.—Malsaton sendis Di' sur nian teron; Popolo en suferoj pereadis; Por ili tuj malfermis mi grenejojn; Mi oron ŝutis; mi laborojn trovis—Kaj ili furioze min mallaŭdis! Bruleg' iliajn domojn neniigis; Por ili mi konstruis novajn domojn—Kaj ili min riproĉis je brulego! Jen estas juĝo, amo de popolo! En familio serĉis mi konsolon, Filinon mi ekvolis edzinigi; Fianĉon morto, kvazaŭ vent', forportis—Kaj jen subite ruza famo faras Min kulpa je filina vidvineco, Min mem, min mem, min, patron malfeliĉan!... Se iu mortas,—mortigint' mi estas: Mi rapidigis morton Teodoran, Venenis ankaŭ mi fratin'-reĝinon, Humilan monaĥinon... mi eterne! Mi sentas: nin nenio iam povas En mondaj malĝojegoj kvietigi; Nenio.... Eble, sola konscienco,—Jes, sola ĝi, sendube, ektriumfos Je malboneco kaj je kalumnio; Sed se en ĝi makulo kvankam unu, Nur unu, eĉ okaze, eltroviĝas, Mizero estas: kvazaŭ per ulcero Anim' forbrulos, koro veneniĝos, Riproĉo, kvazaŭ per martelo, frapas En kap', kaj naŭzo ĉiam, kaj

kapturino, Kaj punktoj estas sangaj en okuloj... Forkuri vi deziras, sed...
Terure! Terure!... Plej mizera estas tiu, En kiu konscienc' ne pura estas!...

Drinkejo sur Litva limo.

MISAILO kaj VARLAAMO, vagistoj—kvazaŭ monaĥoj; GRIGORIO OTREPIEV en
ordinara vesto; MASTRINO.

MASTRINO.

Per kio do mi vin regalos, honoraj maljunuloj?

VARLAAMO.

Per tio, kion Dio donis, mastrineto.—Ĉu vi ne havas brandon?

MASTRINO.

Kial do ne, pastroj miaj! Mi tuj alportos.

(Ŝi eliras.)

MISAILO.

Pro kio do vi eksopiris, kolego? Jen estas limo Litva, kiun vi tiel volis atingi.

GRIGORIO.

Ĝis kiam mi ne estos en Litvo, ĝis tiu tempo mi ne povas esti trankvila.

VARLAAMO.

Kial vi tiel ekamis Litvon? Jen ni, patro Misailo kaj mi, peka, de tiu tempo kiel ni
forkuris el monaĥejo, ni pri nenio eĉ pensas: ĉu Litvo, ĉu Rusujo, ĉu fajfilo, ĉu harpo,
por ni estas tute egale, estu nur brando... kaj jen ankaŭ ĝi estas!...

MISAILO.

Bone estas dirite, patro Varlaamo.

MASTRINO (eniras).

Jen, vi havas, pastroj miaj. Trinku por sano.

MISAILO.

Mi dankas, kara, Dio vin benu. (Ili trinkas. Varlaamo ekkantas.) Kial do vi ne kantas kaj ne
trinkas?

GRIGORIO.

Mi ne volas.

MISAILO.

Libero estas por liberulo...

VARLAAMO.

Kaj paradizo—por malsobrolo, patro Misailo! Trinku do glaseton pro mastrineto... (li trinkas.) Tamen, patro Misailo, kiam mi drinkas, tiam mi ne amas sobrajn: alia afero estas drinkado, kaj alia—fierado; se vi volas vivi kiel ni,—ni petas, se ne—for! malaperu: arlekeno ne estas kolego por pastro.

GRIGORIO.

Sidu ĉe brando kaj pensu pri grando, patro Varlaamo!... Ĉu vi vidas, mi ankaŭ iafoje scias bone diri.

VARLAAMO.

Pri kio do mi devas pensi?

MISAILO.

Forlasu lin, patro Varlaamo.

VARLAAMO.

Kial do li estas tia fastulo? Li mem al ni venis, kiel kolego, oni ne scias—kiu, ne scias—de kie, sed li tiel fieras. (Li trinkas kaj kantas.)

GRIGORIO (al mastrino).

Kien iras tiu ĉi vojo?

MASTRINO.

Litvon, mia kara, al Luevaj montoj.

GRIGORIO.

Kaj ĉu malproksime estas Luevaj montoj?

MASTRINO.

Ne malproksime, ĝis vespero oni povus tien aliri, se ne estus baroj reĝaj kaj gardantaj observistoj.

GRIGORIO.

Kiaj baroj? Kion tio ĉi signifas?

MASTRINO.

Iu forkuris el Moskvo kaj estas ordonite ĉiujn kapti kaj pririgardi.

GRIGORIO (al si mem).

Jen vi havas!... (Laŭte.) Kiun do oni bezonas? Kiu forkuris el Moskvo?

MASTRINO.

Dio lin konas, ĉu ŝtelisto, ĉu rabisto,—sed tie ĉi eĉ bonaj homoj nun ne povas trairi. Kaj kiaj rezultatoj el tio ĉi estos? Neniaj; oni eĉ laman diablon ne kaptos: kvazaŭ Litvon ne ekzistas alia vojo, krom vojo granda! Jen, ekzemple, de tie ĉi—sin turnu maldekstren, kaj per arbaro iru sur vojeto ĝis preĝejo, kiu estas super Ĉekana rivereto, kaj poste rekte trans marĉon al Ĥlopino, de tie al Zaharievo, kaj tie jam ĉiu knabeto povas vin alkonduki al Luevaj montoj. Tiuj ĉi observistoj nur pasantojn premas, kaj nin, mizerulojn, ĉirkaŭŝiras. (Estas aŭdata bruo.) Kio tie ankoraŭ estas? Ha, jen estas ili, malbenitaj! ili patrolas.

GRIGORIO.

Mastrino! ĉu vi ne havas en dometo ian alian angulon?

MASTRINO.

Ne, mia kara,—mi mem volus min kaŝi. Estas nur solaj vortoj, ke ili patrolas,—sed donu al ili brandon, panon kaj ĉion,—malviviĝu ili, malbenitaj! Ke ili....

(Observistoj eniras.)

OBSERVISTO.

Bonan tagon, mastrino!

MASTRINO.

Bone venu, karaj gastoj, mi petas!

UNUA OBSERVISTO (al dua).

Ba! Tie ĉi oni drinkas; ni havos, kion manĝeti. (Al monaĥoj.) Vi kiaj homoj estas?

VARLAAMO.

Ni estas Diaj maljunuloj, monaĥoj humilaj, ni iradas en vilaĝoj, kaj kolektas almozon kristanan por monaĥejo.

OBSERVISTO (al Grigorio).

Kaj vi?

MISAILO.

Nia kolego....

GRIGORIO.

Mi estas burĝo el urbeto: mi akompanis maljunulojn ĝis limo; de tie ĉi mi iros hejmen.

MISAILO.

Ĉu vi jam ne volas....

GRIGORIO (mallaŭte).

Silentu.

OBSERVISTO.

Mastrino, donu ankoraŭ brandon; ni do tie ĉi kun maljunuloj trinkos kaj interparolos.

DUA OBSERVISTO (mallaŭte).

Knabo, ŝajne, estas nuda, de li oni nenion povas preni; sed maljunuloj....

UNUA.

Silentu, tuj ni ilin palpos.—Kio do, patroj miaj, ĉu bone iras viaj aferoj?

VARLAAMO.

Malbone, filo, malbone! Nun kristanoj fariĝis avaraj; ili monon amas, monon kaŝas. Malmulte ili donas al Dio. Venis peko granda sur popolojn terajn. Ĉiuj komencis komercadi, profitadi; pensas pri monda riĉeco, sed ne pri savo de animo. Ni iradas, iradas; petadas; iafoje en tri tagoj eĉ tri kvaronkopekojn ne povas elpeti. Tia estas peko! Forpasas semajno, dua, ni enrigardas monujon, kaj en ĝi estas tiel malmulte, ke eĉ honte estas monaĥejon iri; kion fari? de malĝojo ni eĉ restaĵon fordrinkas; mizero estas, kaj nenio plu.—Ho, malbone estas, videble, nia lasta tempo venis....

MASTRINO (ploras).

Dio kompatu kaj savu!

(En daŭro de Varlaama parolo unua observisto signifas rigardas Misailon.)

UNUA OBSERVISTO.

Alekso! Ĉu vi havas reĝan ordonon?

DUA.

Jes, mi havas.

UNUA.

Donu do ĝin al mi.

MISAILO.

Kial vi tiel atente min rigardas?

UNUA OBSERVISTO.

Jen kial: el Moskvo forkuris iu malbona herezisto, Griŝko Otrepiev. Ĉu vi tion ĉi aŭdis?

MISAILO.

Mi ne aŭdis.

OBSERVISTO.

Ne aŭdis? Bone. Kaj tiun forkurintan hereziston reĝo ordonis kapti kaj sufoki.—Ĉu vi tion ĉi scias?

MISAILO.

Ne, mi ne scias.

OBSERVISTO (al Varlaamo).

Ĉu vi scias legi?

VARLAAMO.

En juneco mi sciis, sed forgesis.

OBSERVISTO (al Misailo).

Kaj vi?

MISAILO.

Min ne instruis Dio.

OBSERVISTO.

Jen, vi havas reĝan ordonon.

MISAILO.

Por kio mi ĝin bezonas?

OBSERVISTO.

Al mi ŝajnas, ke tiu ĉi forkurinta herezisto, ŝtelisto kaj fripono—estas vi.

MISAILO.

Mi? Kompatu! kion vi diras!

OBSERVISTO.

Haltu! Fermu pordon. Jen ni tuj ekscios.

MASTRINO.

Ha! malbenitaj turmentantoj! Ili eĉ maljunulon ne forlasas!

OBSERVISTO.

Kiu tie ĉi scias legi?

GRIGORIO (eliras antaŭen).

Mi scias!

OBSERVISTO.

Jen, prenu... Sed de kiu vi ellernis?

GRIGORIO.

De nia sanktaĵisto.

OBSERVISTO (donas al li ordonon).

Legu do laŭte.

GRIGORIO (legas).

«El Ĉudova monaĥejo seninda monaĥo Grigorio, el gento de Otrepievoj, fariĝis herezisto kaj, instruita de diablo, kuraĝis eksciti sanktan frataron per diversaj tentaĵoj kaj malpiaĵoj. Kaj, laŭ informiĝoj, montriĝis, ke forkuris li malbenita Griŝko, al limo Litva...»

OBSERVISTO (al Misailo).

Kiel do ne vi?

GRIGORIO.

«Kaj reĝo ordonis lin kapti....»

OBSERVISTO.

Kaj sufoki!

GRIGORIO.

Tie ĉi ne estas dirite: «sufoki.»

OBSERVISTO.

Vi mensogas! ne ĉiun vorton oni skribas en linion. Legu: kapti kaj sufoki.

GRIGORIO.

«Kaj sufoki. Aĝon havas ŝtelisto Griŝko.... (rigardante Varlaamon) pli ol kvindek jaroj, lia alteco estas meza, frunton li havas senharan, barbon grizan, ventron dikan.» (Ĉiuj rigardas Varlaamon.)

UNUA OBSERVISTO.

Fratoj! Tie ĉi estas Griŝko! tenu, ligu lin! Mi eĉ ne pensis pri tio ĉi!

VARLAAMO (depreninte paperon).

For, petoluloj! Kia mi estas Griŝko? Kiel! kvindek jaroj, barbo griza, ventro dika! Ne, frato, vi ankoraŭ juna estas por fari ŝercojn kun mi. Mi jam longe ne legis kaj legas tute malbone, sed nun mi jam tralegos, se oni min volas sufoki (Li legas silabe.) «Aĝon li havas de dudek jaroj.»—Kio, frato, kie do estas kvindek? vidu—dudek?

DUA OBSERVISTO.

Jes, mi memoras, dudek; tiel same ankaŭ al ni estis dirite.

UNUA OBSERVISTO (al Grigorio).

Vi, frato, videble estas ŝerculo.

(En daŭro de legado, Grigorio staras, mallevinte kapon, havante manon en brusta poŝo.)

VARLAAMO (daŭrigas).

«Alteco lia estas malgranda, brusto larĝa, unu mano estas pli mallonga, ol alia, okuloj estas bluaj, haroj—flavruĝaj, sur vango estas veruko, sur frunto—alia.» Ĉu ne vi, amiko, tio ĉi estas?

(Grigorio subite elmetas ponardon; ĉiuj antaŭ li disiras; li rapide sin ĵetas fenestron.)

OBSERVISTOJ.

Tenu! Tenu!...

(Ĉiuj kuras en senordo.)

Moskvo.—Domo de Ŝujskij.

ŜUJSKIJ; multego da gastoj; vespermanĝo.

ŜUJSKIJ.

Ankoraŭ vinon! (Li sin levas, ĉiuj ankaŭ.) Karaj gastoj miaj, Ĉerpilon lastan! Legu preĝon, knabo.

KNABO.

Ĉiela reĝ', estanta ĉie, ĉiam! Atentu preĝon vi de sklavoj viaj: Unua preĝo pri regnestro nia, De Dio elektita kaj plej pia, Pri aŭtokrata reĝo de kristanoj. En domo gardu lin, kaj en milito, Sur vojoj, kaj sur lito de ripozo. Al li de malamikoj venkon donu, Kaj glora estu li de mar' ĝis maro. En sano floru lia familio, Kaj ĝiaj plej amindaj branĉoj ombru Senfinan mondon; kaj al ni, al sklavoj, Li estu, kiel ĉiam, bonfavora, Afabla, bona, longepacienca; Kaj fontoj de saĝec' lia

senfina Sur nin elfluu sufiĉege, gaje! Kaj jen, ĉerpilon reĝan eklevinte, Ni preĝas antaŭ Vi, Ĉiela Reĝo.

ŜUJSKIJ (trinkas).

Ho, estu ĉiam sana, granda reĝo! Adiaŭ, gastoj miaj vi plej karaj; Mi dankas, ke ne abomenis mian Regalon vi. Adiaŭ, bonan nokton!

(Gastoj foriras, li akompanas ilin ĝis pordo.)

PUŜKIN.

Fine ili foriris; nu, princo Vasilij Ivanoviĉ, mi jam pensis, ke ni ne povos eĉ interparoladi.

ŜUJSKIJ (al servantoj).

Vi kial buŝon malfermis? Vi ĉiam nur sinjorojn viajn subaŭskultas. Forigu ĉion de tablo kaj iru for!—Kio okazis, Atanaso Miĥajloviĉ?

PUŜKIN.

Mirindaĵoj, kaj nenio plu! Hodiaŭ mia nev', Gavrilo Puŝkin, Al mi kurjeron sendis el Krakovo.

ŜUJSKIJ.

Nu?

PUŜKIN.

Strangan li al mi novaĵon skribas... Fil' de Johan'... Atendu (aŭskultas ĉe pordo). Reĝa knabo, Laŭ ordo de Boriso mortigita....

ŜUJSKIJ.

Sed tio ĉi ne estas nov'.

PUŜKIN.

Atendu: Dimitrij vivas.

ŜUJSKIJ.

Jen sciigo kia! Reĝido vivas! Nu, mirinde estas! Nur tio ĉi?

PUŜKIN.

Aŭskultu min ĝis fino; Li estus kiu ajn, ĉu mem reĝido, Ĉu ia eĉ spirit' en lia vido, Aŭ tre kuraĝa uzurpul'—fripono,—Sed tie nun Dimitrij ekaperis.

ŜUJSKIJ.

Ne povas esti.

PUŜKIN.

Lin mem Puŝkin vidis. Unue kiam li palacon venis, Tra vicoj da sinjoroj Litvaj rekte Tra iris li sekretan ĉambron reĝan.

ŜUJSKIJ.

Sed kiu li, de kie?

PUŜKIN.

Mi ne scias. Nur oni scias, ke li longe servis Ĉe Viŝneveckij; kaj ke kiam estis Malsana li, li al konfesprenanto Malkovris ian sekretaĵon gravan; Kaj fierul', sekreton eksciinte, Dorlotis lin, kaj levis lin de lito Kaj lin al Sigizmund' forveturigis.

ŜUJSKIJ.

Vi ion aŭdis pri bravulo tiu?

PUŜKIN.

Mi aŭdis, ke li estas saĝa, lerta, Al ĉiuj plaĉas. Forkurintojn Moskvajn Li ravis tute. Litvaj pastroj estas Kunuloj liaj. Reĝo lin dorlotas—Kaj, oni diras, helpi lin promesis.

ŜUJSKIJ.

Nu, tio ĉi konfuzo tia estas, Ke esti povas eĉ kapturino, frato. Sendube, jes, li estas uzurpulo! Konfesas mi, danĝero estas granda, Sciigo grava estas! se atingos Popolon ĝi, ventego estos forta.

PUŜKIN.

Ventego tia, ke malcerte reĝo Konservos kronon sur saĝega kapo. Kaj prave estos, ĉar li nin regadas Simile je minaca reĝ' Johano. Ĉu havas vi utilon, ke forestas Por ĉiuj ni videblaj ekzekutoj, Ke nun de sangigita plank' publike Kanonojn ni ne kantas jam al Kristo, Ke oni ne bruligas nin kaj reĝo Per sia scepro ne subŝovas karbojn? Ĉu havas garantion ni en vivo! Nin ĉiutage malfavor' atendas, Malliberej', kapuĉo, aŭ katenoj, Kaj ankaŭ eĉ malsata mort', aŭ maŝo. Pli eminentaj niaj gentoj kie? Kaj Ŝestunov, kaj Sickij-princoj kie? Romanov, li, espero de patrujo? Forturmentitaj estas en ekzilo.... Tiel sama estos via sorto. Eĉ hejme, kvazaŭ per Litvanoj, estas Ni ĉirkaŭitaj per malfideluloj: De ĉie—langoj, pretaj nin perfidi, Ŝtelistoj, de estrar' subaĉetitaj. Dependas ni de ĉia servutulo, Se lin ni iafaje prave punis. En

propraj eĉ bienoj ni ne regas: Maldiligentan sklavon ne forpelu! Lin nutru!
Laboriston eĉ ne provu Forvoki de najbar'! alie—puno! Ĉu iam aŭdis vi similan
ion Eĉ en reĝado de Minaca reĝo? Ĉu vivas jam pli bone nun popolo? Demandu
ĝin. Jen, venos uzurpulo, Al ĝi promesos li diversajn bonojn,—Kaj estos jam
amuz'.

ŜUJSKIJ.

Vi estas prava. Sed ĉu vi scias? Pri sciigo tiu Silentu ni ĝis tempo.

PUŜKIN.

Kompreneble, Por si nur sciu. Estas vi prudenta; Kun vi mi ĉiam amas
paroladi, Kaj se min io iam nur tumultas, Mi tion jam de vi ne povas kaŝi; Al tio
mielvino kaj biero Al mi malligis langon mian tiel... Adiaŭ princ'!

ŜUJSKIJ.

Adiaŭ, ĝis sinvido.

(Akompanas lin.)

Reĝaj ĉambroj.

REĜIDO desegnas geografian karton. REĜIDINO, NUTRISTINO de reĝidino.

KSENIO (kisas portreton).

Ho, mia kara fianĉo, mia plej bela reĝido, ne al mi vi apartenas, ne al via fianĉino, sed
al malluma tombeto en fremda landeto: neniam mi min konsolos, eterne mi ploras.

NUTRISTINO.

Nu, reĝidino! Fraŭlino, ploras, kvazaŭ roso falas: suno suriros, roson sekigos. Vi
havos alian fianĉon—kaj belegan kaj afablan. Vi lin ekamos, mia infano aminda, kaj
vi forgesos Johanon-reĝidon.

KSENIO.

Ne, nutristineto, al li, eĉ mortinta, mi estos fidela.

(Boriso eniras.)

REĜO.

Ksenio mia! ho, filino kara! Ankoraŭ fianĉino—jam vidvino! Vi ĉiam ploras pri
fianĉo via? Infano mia! sorto ne permesis Al mi feliĉon vian eĉ vidadi. Kredeble
kolerigis ni ĉielon, Feliĉon vian mi ne povis fari; Sed vi, senkulpa! kial vi
suferas? Kaj vi, fileto mia, kion faras?

TEODORO.

Mi? Teron Moskvan mi desegnas; vidu: Jen estas tuta nia regn'; jen Moskvo, Jen Novgorod', jen Astraĥan'! Jen maro, Plej densaj estas jen arbaroj Permaj, Kaj jen Sibir'.

REĜO.

Kaj tio kio estas, Jen, tie elkurbiĝas?

TEODORO.

Volgo estas.

REĜO.

Tre bone! Dolĉaj fruktoj de scienco! De nubo kvazaŭ, povas tuj ekvidi Vi regnon tutan: urbojn kaj riverojn.... Ho, lernu, fil'; scienco mallongigas Spertadojn de rapidfluanta vivo. Jen iam, eĉ tre baldaŭ, eble, ĉiuj Provincoj tiuj, kiuj vi hodiaŭ Desegnis sur papero tiel bone, Sub via glora potencado estos. Ho, lernu, mia filo, pli facile Laboron regnan tiam vi komprenos.

(Eniras Semiono Godunov.)

Jen iras kun raporto Semiono. (Al Ksenio.) Animo mia, iru vian ĉambron; Adiaŭ, kara; Dio vin konsolu.

(Ksenio kun nutristino foriras.)

Nu, kion diros Semion'?

SEMIONO GODUNOV.

Hodiaŭ Al mi de Puŝkin kaj de princ' Vasilij Servantoj venis frue kun raporto.

REĜO.

Nu!

SEMIONO GODUNOV.

Kaj servant' de Puŝkin alraportis, Ke en maten' hieraŭ alveturis Al ili el Krakov' kurjer', —kaj baldaŭ Li sen letero resendita estis.

REĜO.

Tuj kaptu lin.

SEM. GODUNOV.

Mi sendis persekuton.

REĜO.
Kaj Ŝujskij?

SEM. GODUNOV.
Jen hieraŭ li regalis Amikojn siajn: fratoj Miloslavskij, Buturlin estis, Saltikov Miĥajlo, Kaj Puŝkin, kaj ankoraŭ kelkaj homoj; Disiris ili tre malfrue. Puŝkin Kun mastro mem nur en soleco restis, Kaj longe ili interparoladis.

REĜO.
Alvoku tuje princon Ŝujskij.

SEM. GODUNOV.
Reĝo! Li estas tie ĉi.

REĜO.
Al mi lin voku!
(Godunov foriras.)

REĜO.
Kun Litvo interkomuniko! Kio?!... De Puŝkin gento estas abomena, Al Ŝujskij ankaŭ mi ne tre konfidas: Li ruza kaj kuraĝa, evitema....
(Ŝujskij eniras.)

Bezonas mi kun vi interparoli. Sed, ŝajne, vi mem venis pro afero, Kaj tial mi aŭskultos vin unue.

ŜUJSKIJ.
Regnestro! devas mi al vi raporti Sciigon gravan.

REĜO.
Mi jam vin aŭskultas.

ŜUJSKIJ (mallaŭte montrante Teodoron).
Sed reĝo, jen...

REĜO.
Reĝido povas scii Pri tio, kion scias Ŝujskij. Diru.

ŜUJSKIJ.
El Kiev' sciigo venis....

REGO.

Tiu, kiun Kurjer' al Puŝkin mem alveturigis?

ŜUJSKIJ.

(Li ĉion scias!...) Pensis mi, regnestro, Ke vi ne scias tiun ĉi sekreton.

REGO.

Nenio, princo; volas mi kombini Sciigojn,—ĉar alie ne ekscios Ni veron.

ŜUJSKIJ.

Mi nur tion bone scias, Ke en Krakov', aperis uzurpulo, Kaj ke sinjoroj kaj mem reĝ' lin amas.

REGO.

Sed kiu estas tiu uzurpulo?

ŜUJSKIJ.

Ne scias.

REGO.

Sed... per kio li danĝera?

ŜUJSKIJ.

Regnestro! forta estas via regno; Per amo vi kaj per malavareco Aldonitigis korojn de subuloj; Sed mem vi scias, ke popolamaso Perfida estas, forte ribelema, Kaj ne espera, kaj superstiĉema,—Obea estas al inspir' momenta, Al vero—surda kaj indiferenta, Ĝi nur al fabloj ĉiam konfidadas. Kuraĝo senprudenta al ĝi plaĉas; Kaj, se fripono tiu nesciata Transiros iel nian limon Litvan, Al li popolamason malsaĝegan Altiros nom' reviva de Dimitrij.

REGO.

Dimitrij!... Kiel? tiu ĉi infano? Dimitrij!... Ha!...—Reĝido, vi foriru.

ŜUJSKIJ (al si mem).

Ruĝiĝis li: ventego estos!...

TEODORO.

Reĝo, Permesu, ke....

REGO.

Ne, mia filo, iru.

(Teodoro foriras.)

Dimitrij!...

ŜUJSKIJ (al si mem).

Li nenion tute sciis.

REĜO.

Aŭskultu, princo, ĉion tuj pretigu; De Litv' Rusujo estu debarita Per baroj; ke
neniu kreitaĵo Transiru nian limon; ke leporo Eĉ ne alkuru el Poluj'; ke korvo Ne
flugu el Krakovo. Nu, rapidu!

ŜUJSKIJ.

Tuj.

REĜO.

Haltu. Ĉu ne vere, ke sciigo Tre sprita estas? Ĉu vi iam konis Mortintojn, el
ĉerkujoj elirintajn, Por demandadi reĝojn, leĝajn reĝojn, Publike, unuvoĉe
elektitajn, De sankta patriarko mem kronitajn? Ridinde? ha? Sed kial vi ne
ridas?

ŜUJSKIJ.

Regnestro!...

REĜO.

Ne, aŭskultu, princ' Vasilij: Eksciis kiam mi, ke tiun knabon... Ke tiu ĉi knabeto
iel mortis, Mi sentis vin por esplorado; nun do Per kruco, kaj per Dio mi vin
petas, Laŭ konscienco, vi anoncu veron: Ĉu vi ekkonis mortigitan knabon? Kaj
ĉu ne estis ŝanĝo? Nu, respondu.

ŜUJSKIJ.

Sed ĵuras mi....

REĜO.

Ne, Ŝujskij, vi ne ĵuru, Respondu: ĉu reĝido estis?

ŜUJSKIJ.

Jes.

REĜO.

Pripensu, princ', favoron mi promesas, Mensogon jam pasintan mi ne
punos Per malfavoro. Sed se nun vi ankaŭ Deziras ruzi vi—je kap' de mia filo Mi
ĵuras vin kruele ekzekuti. Mi tiel ekzekutos, ke Johano Eĉ mem en ĉerko de
terur' ektremos.

ŜUJSKIJ.

Ne puno,—malfavoro min timigas! Ĉu mi kuraĝos antaŭ vi malici? Kaj ĉu mi
povis tiel ekerari, Ke lin mi ne ekkonis? Mi tri fojojn Vizitis en preĝejo
malvivulon, Portitan tien per Ugliĉo tuta. Ĉirkaŭis lin ankoraŭ dek tri korpoj, Per
man' popola disŝiritaj,—ili Jam rimarkeble tute forputradis, Vizaĝo do reĝida
estis klara, Trankvila, freŝa, kvazaŭ li nur dormis; Profunda vund' ankoraŭ ne
krustiĝis, Kaj trajtoj liaj tute ne ŝanĝiĝis.—Ho ne, regnestro, tute mi ne
dubas: Dimitrij mortis.

REĜO.

Nu, sufiĉe, iru. (Ŝujskij foriras.) Ha, ŝarĝe estas!... Pensojn mi kolektu!... Mi tentis:
sango tuta al vizaĝo Sin ĵetis, poste reen ĝi defluis.... Jen kial dek tri jarojn
intersekve Infanon mortigitan mi sonĝadis! Jes, jes—jen kial! nun mi jam
komprenas. Sed kiu estas mia kontraŭulo? Kaj kiu kontraŭ mi? Nur nomo,
ombro,—Ĉu povas ombr' de mi forŝiri kronon, De idoj miaj heredaĵon
preni? Ho, malsaĝulo! kial mi ektimis? Nur blovu vi fantomon—ĝi forflugos. Jes,
estas decidite: mi ne timos—Malŝati tamen mi nenion devas.... Tre peza vi, ho,
ĉapo Monomaĥa!

Krakovo. Domo de Viŝneveckij.

UZURPULO kaj PASTRO ĈERNIKOVA.

UZURPULO.

Ne, mia patro, embaras' forestas. Animon molan de popolo mia Mi bone scias:
ĉiam sankta estos Por ĝi ekzemplo de regnestro ĝia. Por religio—ĝi
indiferenta. Kaj baldaŭ—donas mi eĉ garantion—Entute religio orienta Ekamos
forte Petran vikarion.

PATRO.

Vin bone gardu sankta Ignatio! Alie jam komencos vi vivadi. Sed nun, reĝido,
devas vi ĝis tiam Intencojn viajn en anim' kaŝadi; Ŝajnigi sin kun plej malpia
mondo Al ni ordonas ofte sankta devo: Aferojn viajn, vortojn—juĝas
homoj, Intencojn do nur sola Dio vidas.

UZURPULO.

Amen! Kiu tie?

(Eniras servanto.)

Diru: ni akceptas.

(Pordo malfermiĝas. Eniras amaso da RUŝOJ kaj POLOJ.)

Kolegoj miaj! morgaŭ jam eliros Ni el Krakovo. Mi deziras, Mniŝek, Al vi Samboron post tri tagoj veni. Mi scias, ke kastel' gastama via Briladas ĉiam per lukseco nobla Kaj estas glora per mastrino juna. Marinon plej belegan mi esperas Ekvidi tie. Vi do, ho amikoj, Ruŝujo, Litvo, kun kuraĝ' levintaj Standardojn fratajn kontraŭ malamiko Malica ĉiam, mia malbonulo,—De Slavoj filoj, baldaŭ mi kondukos Por batalado kolegarojn viajn! Sed inter vi mi vidas novajn homojn?

GAVRILO PUŜKIN.

Alvenis ili al favoro via Pro glavo kaj servado.

UZURPULO.

Mi tre ĝojas. Alvenu. Kiu do, al mi vi diru, Belulo tiu?

PUŜKIN.

Kurbskij.

UZURPULO.

Glora nomo! Parenc' vi estas de hero' Kazana?

KURBSKIJ.

Mi—filo lia.

UZURPULO.

Vivas li?

KURBSKIJ.

Ne, mortis....

UZURPULO.

Grandega saĝo! Viro de batalo!... De tiu tempo tamen, kiam estis Li sub antikva Olga urb' kun Litvoj, Por venĝi tie siajn ofendantojn,—Pri li silentas famo.

KURBSKIJ.

Mia patroPasigis reston de vivado siaEn de Batorij donacita tero.En izoleco li
trankvile vivis,Serçante en sciencoj nur konsolon;Sed ne konsolis lin laboro
paca:Patrujon de juneco memorante,Pri ĝi li ĉiam forte sopiradis.

UZURPULO.

Ho, estro malfeliĉa! Kiel hele!Tre ĝojas mi, heroo mia nobla,Ke lia ido kun
patruj' paciĝas—De patroj kulpojn mi ne rememoras;Alproksimiĝu, Kurbskij...
donu manon!Tre strange! Fil' de Kurbskij mem kondukasSur tronon—kiun?
filon de Johano!...Min helpas ĉio: homoj kaj mem sorto!Kaj vi?

POLO.

Sobanskij mi, nobel' libera.

UZURPULO.

Mi vin salutas, id' de libereco!Al li trionon de salajr' elpagu.Sed tiuj ĉi? Sur ili
mi ekkonasPatrujan veston. Ili estas niaj.

ĤRUSĈOV (salutas).

Jes, nia patro-reĝ'. Ni estas viajFervoraj, elpetitaj servutuloj.El Moskvo ni de
malfavor' forkurisAl vi, regneŝtr',—pro vi ni estas pretajEĉ morti,—estu niaj
malvivulojPor vi ŝtupar' al Moskva reĝa trono.

UZURPULO.

Kuraĝu vi, senkulpaj turmentitoj—Permesu nur al mi atingi Moskvon,Kaj tie
jam Boris elpagos ĉion.Vi kiu?

KARELO.

Venis mi de Don' libera.Al vi min sendis niaj kuraĝuloj,Okulojn viajn klarajn
reĝajn vidi,Al vi proponi ĉiujn niajn kapojn.

UZURPULO.

Mi konas Donon: mi ne dubis vidiStandardon Donan inter miaj vicoj.Tre
dankas ni militon nian Donan.Ni scias, ke kozakoj nune estasMaljuste
alpremataj kaj pelataj;Sed se nin Dio helpas ekposediDe patro tronon, tuj, laŭ
antikveco,Favoros ni fidelan nian Donon.

POETO (alproksimiĝas, malalte salutante kaj kaptante baskon de Griŝko).

Plej granda princo kaj reĝid' plej klara!

UZURPULO.

Vi kion volas?

POETO (donas al li paperon).

Prenu kun favoro Mizeran frukton de fervor-laboro.

UZURPULO.

Ho, kion vidas mi? Latinaj versoj! Plej sankta estas lig' de glav' kun liro,—Ĉar unu laŭr' amike ilin ligos. Sub norda mi ĉielo eĉ naskiĝis, Sed kun latina muzo konatiĝis, Kaj florojn de Parnas' mi kore amas. Mi kredas profetaĵojn de poetoj. Ne vane en ilia flama brusto Ekboldas ravo: faron, kiun gloris Poetoj, jam antaŭe benu, Dio! Alvenu, kara. Pro memoro mia Alprenu. (Donas al li ringon.) Kiam jam kun mi fariĝos Antaŭdifin' de sorto, kiam kronon Prapatran mi surmetos, ree aŭdos Mi voĉon vian kaj inspiran himnon: «Musa gloriam coronat gloriaque musam.» Kaj nun, amikoj, ĝis sinvido morgaŭ!

ĈIUJ.

Eliru!... Vivu princ' Dimitrij, vivu! Eterne vivu granda princo Moskva!

Kastelo de vojevodo Mnišek en Samboro.

Tualetejo de Marino.

MARINO, RUZJA (ornamas ŝin). SERVANTINOJ.

MARINO (antaŭ spegulo).

Ĉu baldaŭ? Vi ne povas rapidigi?

RUZJA.

Permesu—estas jen malfacilaĵo,—Per kio vi vin volas ornamigi, Per belaj perloj, aŭ per smeraldaĵo?

MARINO.

Al mi vi donu kronon diamantan.

RUZJA.

Bonege! Vi memoras? vi ĝin vestis Ankoraŭ kiam balon plej brilantan Kortegan vi veturis? Tie estis Vi kvazaŭ suno,—ĉiuj viroj restis De vi en rav', fraŭlinoj for rapidis.... Ĥotkeviĉ juna tiam vin ekvidis Kaj sin mortpafis.... Kiu proksimiĝas Al vi nur, tiu tuj vin enamiĝas!...

MARINO.

Ĉu baldaŭ?

RUZJA.

Tuj, fraŭlino kara mia. Je vi espera forte patro via; Ne vane vidis vin reĝido, eble; Ne povis li eĉ kaŝi ravon sian; Kaj tial povas vi jam koron lian Facile venki nun kredeble. Ĉe ni lin sole amo tenas! Monaton tutan jam, veninte Al ni, militon forgesinte Kaj tronon Moskvan, li festenas Kaj Rusojn, Litvojn kolerigas.... Al tio kio lin devigas? Esperas mi, ke, kiam vin, fraŭlino, Dimitrij faros Moskvan jam reĝinon, Vi ne forlasos vian servantinon?

MARINO.

Ĉu pensas vi, ke estos mi reĝino?

RUZJA.

Sed kiu? La plej bela vi ja estas, Je vi egalaj per belec' forestas! De Mniŝek gento cedis al nenia; Vi estas bela super laŭdo ĉia.... Feliĉa estos tiu, kiun vi ekamos, Al kiu via bona kor' per amo flamos—Se eĉ li estus reĝo nia Aŭ eĉ de francaj reĝoj ido.... Ne sole tiu ĉi reĝido Mizera, nesciata ia!

MARINO.

Reĝidon tuta mond' lin opinias.

RUZJA.

Sed ja pasintan vintron li estadis Ĉe Viŝneveckij, kaj al li servadis.

MARINO.

Li kaŝis sin.

RUZJA.

Nu, tion ĉi mi scias. Sed ĉu jam estas vi sciinta, Pri li popolo kion diras? Ke estas li el Moskvo forkurinta Fripono, kiu nur pro krimo iras.

MARINO.

Ho, kia sensencaĵo!

RUZJA.

Tute vere! Je tio ĉi ne kredas mi, fraŭlino; Sed danka devas esti li sen fino, Ke lin el multaj amas vi sincere....

SERVANTINO (enkuras).

Alvenis gastoj!

MARINO.

Kiel, kara mia, Vi tiel babilema estas Kaj kiel longe vi min vestas!

RUZJA.

Tuj, tuj!... (servantinoj kuradas kaj rekuradas).

MARINO (al si mem).

Ekscios mi pri sort' pasinta lia....

Vico da lumigitaj ĉambroj. Muziko.

VIŜNEVECKIJ kaj MNIŜEK

MNIŜEK.

Kun mia nur Marino li parolas, Pri unu nur Marino ankaŭ pensas... Afero al edziĝo proksimiĝas; Ĉu pensis vi—konfesu, Viŝneveckij, Ke iam ŝi, Marin'—reĝino estos?

VIŜNEVECKIJ.

Mirinde estas!... Sed ĉu pensis Mniŝek, Servanto mia prenos tronon Moskvan?

MNIŜEK.

Sed kia ja Marino mia estas? Al ŝi mi sole diris: nu, rigardu! Reĝidon ne forlasu!... kaj subite Finiĝis ĉio, li—en ŝiaj retoj!

(Muziko ludas polkon, Uzurpulo kun Marino iras en unua paro.)

MARINO (al Uzurpulo).

Jes, morgaŭ, jes en deknua horo, Aleo de tilioj, ĉe fontano....

(Ili foriras. Dua paro.)

SINJORO.

Sed kion trovis en Marin' Dimitrij?

SINJORINO.

Ŝi estas belulino.

SINJORO.

Ŝtona nimfo: Okuloj, buŝo—sen ridet' sen vivo....

(Nova paro.)

SINJORINO.

Ne bela estas li, sed tre agrabla; En li vidata estas reĝa sango.

(Nova paro.)

SINJORINO.

Eliro kiam?

SINJORO.

Kiam li ordonos. Ni pretaj estas; sed kun li Marino Videble, longe nin en kapto tenos.

SINJORINO.

Agrabla estas kapto.

SINJORO.

Jes, se ankaŭ...

(Ili foriras; ĉambroj fariĝas malplenaj.)

MNIŜEK.

Ni, maljunuloj, nune jam ne dancas, Muziko nin jam tute ne alvokas, Manetojn ni ne premas kaj ne kisas.... Mi tamen ne forgesis petolaĵojn!... Nun jam ne tio, kio estis iam! Junar' ne tiel estas jam kuraĝa, Beleco ankaŭ jam ne tiel ĝoja; Konfesu: ĉio jam malgaja estas. Forlasu ilin; iru ni, kolego, Ordonu ni malŝtopi boteleton Da vin' hungara ĉirkaŭherbigitan, En anguleto ni duope trinku Plej densan bonodoran fluidaĵon, Kaj poste paroladu ni pri io. Nu, iru, frato.

VIŜNEVECKIJ.

Kaj afero iros.

Nokto, Ĝardeno, Fontano.

UZURPULO (eniras).

Kaj jen fontan'; ŝi tien ĉi alvenos. Naskiĝis, ŝajne, mi ne tre timema, Mi antaŭ mi proksime vidis morton: Animo antaŭ morto ne tremadis. Al mi minacis eĉ mallibereco, Min oni persekutis—mi ne timis Kaj per arogantec' libera restis. Sed kio nun animon mian premas? Pro kio nun mi tiel forte tremas? Ĉu estas tio ĉi pasia tremo? Ne, tio estas timo. Tutan tagon Atendis mi sinvidon kun Marino, Pripensis tion, kion mi eldiros, Ensorĉos kiel mi fieran saĝon, Kaj kiel nomos ŝin reĝinon Moskvan; Sed venis hor',—nenion mi memoras, Ne

trovas mi parolojn ellernitajn; Imagon mian tute am' konfuzas... Sed io jen ekbrilis... jen brueto... Ne, tio—lumo de malica luno, Ventet' ekbruis tie ĉi....

MARINO (eniras).

Reĝido!

UZURPULO.

Ŝi!... Tuta sang' en vejnoj malvarmiĝis.

MARINO.

Dimitrij! vi?

UZURPULO.

Ho, sorĉa, dolĉa voĉo! (Iras al ŝi.) Ĉu estas vi? Ĉu vin mi, fine, vidas Kun mi sub nokta ombro en soleco? Ho, kiel malrapide iris tago Kaj malrapide suno estingiĝis! Kaj kiel longe vin mi atendadis!

MARINO.

Forkuras horoj, mi ne havas tempon—Mi tie ĉi kun vi kunveni volis Ne por aŭskulti delikatajn vortojn De amo. Vortoj estas malnecesaj. Mi kredas, ke vi amas; sed aŭskultu: Decidis mi kun via sorto brua Kunigi mian sorton; sekve povas De vi, Dimitrij, mi postuli solan: Postulas mi, ke vi al mi malkovru Esperojn ĉiujn de animo via, Intencojn ĉiujn kaj eĉ ĉiujn timojn; Ke mi kun vi kuraĝe povu kune Eniri vivon—kaj ne kiel blinda Sklavino de deziroj ĉiuj edzaj, Silenta kromvirino sole via, Sed kiel via inda leĝ-edzino Kaj helpantino de regnestro Moskva.

UZURPULO.

Almenaŭ nun permesu, ke forgesu Mi tute zorgojn kaj tumultojn miajn! Forgesu mem, ke antaŭ vi vi vidas Reĝidon. Ho, Marino, nun vi vidu En mi de vi amanton elektitan, Feliĉan eĉ de sola vido via. Aŭskultu kore vi petegojn amajn! Permesu koron vi plifaciligi!

MARINO.

Ne estas tempo, princ'; vi malrapidas, Kaj amo de kolegoj viaj ĉiuj Jam malvarmiĝas; kaj jam nun danĝeroj, Laboroj viaj multe pligrandiĝas; Jam min atingis malagrabla famo, Kaj nova jam novaĵ' novaĵon ŝanĝas; Kaj Godunov rapide pretiĝadas....

UZURPULO.

Ĉu estas en potenco Godunova Feliĉo sola mia, via amo? Ne, ne! Rigardas nun indiferente Mi trono lian kaj potencon reĝan. Sed via am'... sen ĝi por kio estas Kaj mia viv', kaj gloro, kaj potenco? Vi en dezerto eĉ, en terdometo Por mi anstataŭigos reĝan trono. Jes, amo via....

MARINO.

Hontu! Ne forgesu Plej altan kaj plej sanktan vi difinon: Ja via rang' pli kara devas esti Por vi, ol ĉiuj ĝojoj, ravoj vivaj,—Ĉar kun nenio povas ĝi egali. Vi devas scii, ke ne al junulo, Ravita tute per beleco mia, Mi kun soleno donas manon mian, Sed nur al heredist' de Moskva trono, Nur al reĝido, kiun sorto savis.

UZURPULO.

Marino bela, vi min ne turmentu, Ne diru, ke ne min, sed mian rangon Elektis vi. Marino, vi ne scias, Ke vi al mi per tio koron pikas. Ĉu vere, se... ho, dubo plej terura! Eldiru: se al mi ne reĝan naskon Antaŭdifinus mia blinda sorto, Se mi ne estus filo de Johano, Ne tiu ĉi infano forgesita,—Ĉu tiam... tiam vi min ankaŭ amus?

MARINO.

Dimitrij, vi ali' ne povas esti; Alian mi ne amus.

UZURPULO.

Ne! sufiĉe—Ne volas mi dividi kun mortinto Al li apartenantan amantinon; Sufiĉe sin ŝajnigi! mi eldiros Jam tutan veron; sciu, ke Dimitrij Pereis, mortis—kaj ne reviviĝos; Ĉu volas scii vi, mi kiu estas? Al vi mi diros: estas mi monaĥo; Ekenuinte de mallibereco, Mi sub kapuĉo mia grandan planon Pripensis; mi al mondo mirindaĵon Preparis, kaj el monaĥej' forkuris Mi al kozakoj bruaj kaj kuraĝaj; Ellernis rajdi mi kaj glavon uzi, Al vi mi venis, nomis min «Dimitrij» Kaj polojn mi sencerbajn tute trompis. Nu, kion diros, vi, Marin' fieri? Ĉu vi kontentas per konfeso mia? Silentas vi?

MARINO.

Ho, honto, ho, malĝojo! (Silento.)

UZURPULO (mallaŭte).

Ho, kien do entiris min ĉagreno! Feliĉon, malfacile konstruitan, Mi por eterne, eble, pereigis. Mi estas malsaĝul'! (Laŭte.) Mi vidas, vidas; Vi forte hontas je ne princa amo; Eldiru do al mi fatalan vorton, En via man' vi havas mian sorton; Atendas mi. (Stariĝas sur genuojn.)

MARINO.

Vin levu, uzurpulo!Ĉu pensas vi en mi, per genuflekso,En konfidema kvazaŭ knabineto,Vantegan mian koron favorigi?Eraris vi: mi ĉe piedoj miajEĉ grafojn noblajn, kavalirojn vidis;Sed ilin malvarmege mi forĵetis,—Kaj ne por vi, monaĥo forkurinta....

UZURPULO (sin levas).

Ne malestimu junan uzurpulon;En li sin kaŝas, eble, grandaj ecoj,Je Moskva reĝa trono tute indajKaj indaj je plej kara mano via....

MARINO.

Je maŝo indaj, ho arogantulo!

UZURPULO.

Mi estas kulpa: dank' al fierecoMi Dion trompis, trompis ankaŭ reĝojn,— Mensogis mi; sed vi min ekzekutiNe povas; antaŭ vi mi estas prava.Ne, mi ne povis trompi vin, Marino.Por mi vi estis sola nur sanktaĵo,Kun ĝi ŝajnigi min mi ne kuraĝis:Nur amo, amo nur ĵaluza, blinda,Nur sola amo mia min devigisEldiri....

MARINO.

Ho, per kio vi vin laŭdas!Konfeson vian ĉu postulis iu?Se vi, vagist' sennoma, nesciata,Mirinde du popolojn jam blindigis,—Almenaŭ nun vi nepre devas estiJe via sukcesego tute indaKaj kuraĝegan trompon garantiiNun per sekret' profunda kaj eterna.Nu, diru, ĉu mi povas min aldoniAl vi kaj, forgesinte mian gentonKaj honton virgan, mian bonan sortonKunigi kun mizera via sorto,Se mem vi ĉiam tiel flirtanimeKaj simple malhonoron vian montras?Vi nur pro amo ĉion elbabilis!Mi miras, kial antaŭ mia patroVi ne malkovris sin pro amikeco,Aŭ ankaŭ antaŭ nia reĝ' pro ĝojo,Aŭ antaŭ eĉ sinjoro ViŝneveckijPro fervorego de fidela sklavo.

UZURPULO.

Al vi mi ĵuras, ke el koro miaNur vi konfeson povis elturmenti;Mi ĵuras, ke neniam kaj nenie,Nek en festeno ĉe pokal' da vino,Nek en amika kora parolado,Nek sub tranĉilo, nek en turmentado—Sekreton tiun ĉi mi elbabilos.

MARINO.

Al mi vi ĵuras, kaj mi devas kredi.Mi kredas! Sed, ĉu povas mi ekscii,Per kio ĵuras vi? Per nom' de Dio,Vi, pia kvazaŭfil' de jezuitoj?Aŭ per honor', kiel heroo nobla?Aŭ, eble, kiel vera reĝa filo,Per sola reĝa vort'? Ĉu tiel? Diru.

UZURPULO (fiere).

Min ombro de Minaca reĝ' filigis, «Dimitrij» min el ĉerk' malluma nomis, Kaj ĉirkaŭ mi popolojn ekondigis, —Kaj por ofer' al mi Borison donis. Reĝido—mi. Sufiĉe! Mi nun hontas, Ke antaŭ vi, fierulino pola, Mi malaltiĝis. Fino! Nun adiaŭ! Milita ludo, miaj grandaj zorgoj Sopiron aman, eble, silentigos. Ho, kiel vin komencos mi malami, Forpasos kiam malhonora amo! Mi iros nun, —aŭ krono, aŭ pereo Atendas en Rusujo mian kapon; Ĉu en batalo mi honore mortos, Aŭ kiel eĉ krimul' sur ŝtipo placa, —Ne estos vi jam mia amikino; Kun mi vi mian sorton ne dividos; Sed iam, eble, forte vi bedaŭros Pri tiu sorto, kiun vi forĵetis.

MARINO.

Sed se mi ĝustatempe vian trompon Elmontros klare antaŭ ĉiuj homoj?

UZURPULO.

Vi, eble, pensas, ke mi vin timegas! Ke oni kredos al knabino pola Pli multe, ol al mi, reĝido rusa? Sed sciu: reĝo, papo kaj sinjoroj Ne pensas eĉ pri ver' de vortoj miaj. Dimitrij mi, aŭ ne—egale estas, Mi estas nur preteksto de milito. Nur tion ĉi bezonas ili; vin do, Ribelistin', silenti ili igos. Adiaŭ.

MARINO.

Ho, reĝido, haltu. Fine Mi aŭdas jam parolon de grandaĝo. Kun vi ĝi, princo, tute min pacigas. Atencon senprudentan mi forgesas, Reĝidon ree vidas. Sed aŭskultu: Jam tempo, tempo estas! Ne prokrastu, Konduku regimentojn vi al Moskvo; Posedu Kremlon, ankaŭ tronon Moskvon—Kaj poste jam al mi svatiston sendu; Sed, aŭdas Dio, dum piedo via Ankoraŭ ne ekpaŝos tronajn ŝtupojn, Dum ne deĵetos vi de tron' Borison, Pri via am' mi tute ne aŭskultos. (Foriras.)

UZURPULO.

Plivolas mi kun Godunov batali, Aŭ ruzi kun kortega jezuito, Ol kun virin'. Diablo ilin prenu! Konfuzas, elkurbiĝas ŝi, kaj rampas, El manoj lerte glitas, muĝas, pikas... Serpento estas!... Mi ne vane tremis. Ŝi nun apenaŭ min ne pereigis. Sed mi decidis: morgaŭ ni eliros.

Limo Litva (16 Oktobro 1604).

Princo KURBSKIJ kaj UZURPULO, ambaŭ estas rajde. Regimentoj proksimiĝas al limo.

KURBSKIJ. (Alveturinte unue.)

Jen estas ĝi, jen estas rusa limo! Rusujo sankta! mi jam estas via! Kun malestim' mi polvon alilandan Forskuas; kun avid' aeron novan Enspiras mi: por mi ĝi estas hejma; Ho, patro mia! nun animo via Konsolis tute sin, kaj jam en ĉerko Ekĝojos viaj malfeliĉaj ostoj! Hered' ekbrilis ree nia grava, Plej glora glav'—de Moskvaj reĝoj servo! Nun en festeno brua ekdiboĉos Ĝi pro espero-reĝo, patro nia!...

UZURPULO. (Li veturas malrapide kun mallevita kapo.)

Feliĉa estas li! animo pura En li de ĝojo, gloro ekpetolis! Heroo mia, ho mi vin envias! Heroo, en ekzilo edukita, Ofendojn patrajn tute forgesinte, Liberiginte lian kulpon tutan, Vi prepariĝas pro Johana filo Nun verŝi vian sangon,—leĝan reĝon Redoni al patrujo... Estas vero, En vi anim' de ĝojo devas flami.

KURBSKIJ.

Ĉu vi ne ĝojas en animo via? Rusujo estas via jam, reĝido. En ĝi jam vin atendas ĉiuj koroj, Kaj via Moskvo, via Kreml' kaj regno.

UZURPULO.

Ho! Kurbskij! Rusa sango elverŝiĝos! Batalas vi pro reĝ', vi estas puraj. Sed mi kondukas kontraŭ fratoj; Litvon Mi sur Rusujon vokis; mi en Moskvon Al malamikoj bonan vojon montras! Sed ne sur min ekfalu mia peko, Sed nur sur vin, Boris—reĝmortiginto! Antaŭen!....

KURBSKIJ.

Jes antaŭen! kaj pereu Al Godunov, al mortigint' de reĝo!

(Ili rapide veturas. Regimentoj transiras limon.)

Reĝa magistrato.

REĜO, PATRIARKO kaj BOJAROJ.

REĜO.

Ĉu ebla ĝi? Monaĥo forkurinta Al ni kondukas krimajn kolegarojn, Al ni kuraĝas eĉ minaci! Tempo Jam estas humiligi malsaĝulon! Veturu vi, Trubeckij kaj Basmanov; Bezonas helpon niaj vojevodoj. De ribelisto ĉirkaŭita estas Ĉernigov. Savu urbon.

BASMANOV.

Mia reĝo! De nun apenaŭ pasos tri monatoj—Kaj eksilentos fam' pri
uzurpulo; Ni Moskvon baldaŭ lin alveturigos En fera kaĝo, kvazaŭ beston.
Ĵuras Per Dio mi. (Li kun Trubeckij foriras.)

REGO.

Al mi regnestro Sveda Per senditaro ligon proponadis; Sed ne bezonas ni
malpropran helpon—Sufiĉe ni da propraj homoj havas, Por forrebati
perfidistojn litvajn. Rifuzis mi. Ŝĉelkalov! tuj dissendu Ordonojn vi al ĉiuj
vojevodoj, Ke ili tuj sidiĝu sur ĉevalojn Kaj ke por servo siajn homojn sendu; En
monaĥejoj ankaŭ vi elektu Servantojn kelkajn. En pasintaj jaroj, Mizero kiam al
patruj' minacis, Monaĥoj mem por batalado iris; Sed nun tumulto ilin ni ne
volas—Por ni preĝadu ili: tia estas Ordonoj kaj aljuĝo de bojaroj. Kaj nun
dissolvu ni demandon gravan: Vi scias, ke malbona uzurpulo Dismetis ĉie plej
malican famon; De li leteroj ĉie dissenditaj Produktis dubon kaj tumulton
grandan: Sur placoj vagas murmureto' ribela, Kaj saĝoj bolas... oni devas
ilin Malmute malvarmigi; mi tre volus Al ekzekutoj multaj antaŭveni,—Sed kiel
kaj per kio? nun decidu. Vi, sankta patro, vian penson diru.

PATRIARKO.

Benita estu Dio, inspirinta Favoron kaj kvietan paciencon Al via koro, ho,
regnestro granda; Ne volas vi pereon de pekanto. Sed vi atendas, ke erar'
forpasu: Forpasos ĝi, sun' de eterna vero Lumigos ĉiujn.—Mi, preĝanto via, En
faroj mondaj tre ne kompetenta, Kuraĝas nun al vi eldiri jenon: Diabla fil',
fripono malbenita, Nomadas sin «Dimitrij» en popolo; Per nomo de reĝid', per
vesto kvazaŭ Malpropra, li sin tute, ŝajne, kaŝis; Sed nur disŝiru ĝin—kaj li
subite Malhonorigos per nudeco propra. Jen Dio mem al ni rimedon
sendas: Regnestro, sciuj: antaŭ ses jam jaroj, En tiu sama jaro, kiam Dio Vin por
regado en favoro benis—Al mi en hor' vespera iam venis Paŝtisto simpla,
maljunul' grandaĝa; Mirindan diris li al mi sekreton: «Mi en juneco, diris li,
blindiĝis, Kaj sciis mi nek nokton kaj nek tagon Ĝis maljuneco. Vane min
kuracis Per herboj mi kaj per almurmurado, Kaj vane mi iradis por saluto En
monaĥejoj al mirindfaristoj, Kaj vane ŝprucis mi el sanktaj putoj Okulojn blindajn
per saniga akvo—Al mi ne sendis Dio resaniĝon. Jen, fine, mi esperon tute
perdis, Alkutimiĝis, kaj eĉ miaj sonĝoj Al mi neniajn jam al prezentadis Objektojn
ekzistantajn en naturo, Nur sonojn sonĝis mi. Jen unu fojon En sonĝo aŭdas mi,
ke voĉ' infana Al mi ekdiris: iru, maljunulo, Ugliĉon, de Aliformiĝ' preĝejon; Sur
mia tombo tie vi ekpreĝu, Favana Dio, eble, vin pardonos. Sed kiu vi? demandis
mi infanon. Dimitrij mi, reĝido. Reĝ' ĉiela Akceptis min en rondon de anĝeloj Kaj
nun mi—granda mirinda faristo. Ekiru, maljunulo. Mi vekiĝis Kaj pensis: eble,

efektive, DioAl mi donacas sanktan resaniĝon.Kaj mi ekiris malproksiman vojon.Ugliĉon mi atingis; jen mi venasPreĝejon sanktan kaj aŭskultas preĝon,Kaj en fervoro mi anima ploras,Sed tiel dolĉe, kvazaŭ jam blindecoPer larmoj el okuloj miaj fluis.Popolo jam eliris,—kaj mi dirisAl nepo: min konduku vi al ĉerkoDe sankt-reĝido. Kaj knabeto miaKondukis min,—kaj nur mi antaŭ ĉerkoMallaŭtan preĝon pie elparolis,Okuloj sin malfermis: kaj ekvidisMi lumon Dian, nepon kaj tombeton.»Jen, reĝo, kion maljunul' rakontis.

(Komuna konfuzo. En daŭro de tiu ĉi rakonto Boris kelkajn fojojn elviŝas per tuketo vizaĝon.)

Ugliĉon tiam mi intence sendisServanton, kaj eksciis li, ke multajRicevis resaniĝon antaŭ ĉerkaTabulo de reĝido mortigita.Konsilas mi: restaĵojn sanktajn KremlonTransporti kaj starigi en preĝejoDe Ĉefanĝeloj: kaj popolo klareEkvidos tiam trompon de krimulo,Kaj fort' diabla tute malaperos.

(Silento.)

PRINCO ŜUJSKIJ.

Ho, sankta patr', intencojn de PlejsupraĈu scias iu? Mi ilin ne kritikos.Neputran morton, forton mirindfaranLi povas doni al infanaj ostoj;Sed oni devas famon de popoloEsplori tre atente, senpartie;Kaj ĉu ni povas nun, en brua tempo,Eĉ pensi pri afero tiel grava?Parolas oni, ke sanktaĵon uzasNi, kiel ilo, en aferoj mondaj.Popolo jam sen tio ŝanceliĝas,Kaj multe da paroloj bruaj estas:Ne estas temp' ondigi saĝojn homajnPer tiel grava nova enkonduko.Mi vidas, ke forigi oni devasDe uzurpulo dismetitan famon;Sed estas ja rimed' alia ankaŭ.Regnestro, se vi nur al mi permesos,Mi mem aperos tuj sur plac' popola,Admonos mi, riproĉos malsaĝulojnKaj trompon de fripono mi elmontros.

REĜO.

Nu, estu tiel! Sankta patriarko,Mi petas vin palacon nian veni:Bezonas mi kun vi interparoli.

(Li foriras; post li ankaŭ bojaroj.)

UNU BOJARO (mallaŭte al alia).

Ĉu vi rimarkis, kiel reĝ' paliĝis,Kaj ŝvito de vizaĝo lia gutis?

DUA.

Mi ne kuraĝis eĉ okulojn levi,Mi ne kuraĝis spiri kaj min movi.

UNUA.

Kaj liberigis Ŝujskij'-princ'. Bravulo!

Placo antaŭ katedra preĝejo en Moskvo.

POPOLO.

UNUA.

Ĉu baldaŭ jam reĝo eliros el preĝejo?

DUA.

Meso finiĝis; nun fariĝas preĝo?

UNUA.

Kio do? oni jam malbenis lin?

DUA.

Mi staris en vestiblo kaj aŭdis, ke diakono anoncis: Griŝko Otrepiev estu malbenita!

UNUA.

Malbenu, malbenu; reĝinon ne interesas Griŝko.

DUA.

Kaj al reĝo unu oni kantas eternan memoron.

UNUA.

Eternan memoron al viva! Ho, kiaj ili estas malpiuloj!

TRIA.

Jen bruo! Ĉu ne reĝo?

KVARA.

Ne, tio ĉi estas frenezulo.

(Eniras FRENEZULO, en fera ĉapo, pripendigita per ĉenoj kaj ĉirkaŭita per KNABETOJ.)

KNABETOJ.

Fera ĉapeto! Fera ĉapeto!...

MALJUNULINO.

Forlasu lin, diabletoj. Preĝu, feliĉulo, por mi peka.

FRENEZULO.

Donu, donu, donu kopekon!

MALJUNULINO.

Jen vi havas kopekon; preĝu do por mi.

FRENEZULO (Sidiĝas sur teron kaj kantas):

Luno veturas, Kateto ploras, Frenezulo, vin levu, Dion preĝu!

(KNABETOJ ree lin ĉirkaŭas.)

UNU EL ILI.

Bonan tagon, frenezulo, kial do vi ĉapon ne deprenas? (frapas lian feran ĉapon). Jen, kiel ĝi sonas!

FRENEZULO.

Jen, mi kopekon havas.

KNABETO.

Ne estas vero! nu, montru.

(Deprenas kopekon kaj forkuras).

FRENEZULO (ploras).

Oni prenis mian kopekon, oni ofendis frenezulon.

POPOLO.

Reĝo, reĝo iras!

(Reĝo eliras el preĝejo; bojaro antaŭe disdonas al malriĉeguloj almozon. Bojaroj.)

FRENEZULO.

Boris, Boris! Knabetoj ofendas frenezulon.

REĜO.

Donu al li almozon! Pri kio li ploras?

FRENEZULO.

Knabetoj min ofendas.... Ordonu ilin forbuĉi, kiel vi forbuĉis malgrandan reĝidon.

BOJAROJ.

Iru for, malsaĝulo! Kaptu malsaĝulon!

REĜO.

Forlasu lin. Preĝu por mi, frenezulo. (Foriras.)

FRENEZULO (tuj poste al li).

Ne, ne! Oni ne povas preĝi por reĝo-Irodo: Dipatrino ne permesas.

Sjevsko^[1].

UZURPULO, ĉirkaŭita per siaj homoj.

UZURPULO.

Kaptito kie?

POLO.

Tie ĉi.

UZURPULO.

Alvoku!

(Eniras rusa kaptito.)

Vi kiu?

KAPTITO.

Mi—Roĵnov; nobelo Moskva.

UZURPULO.

Ĉu longe servas vi?

KAPTITO.

Monato pasis.

UZURPULO.

Ĉu vi ne hontas, ke vi levis glavonSur min, Roĵnov?

KAPTITO.

Ne mia estas volo.

UZURPULO.

Ĉu vi batalis sub Sjevskij?

KAPTITO.

VenisMi post batalo jam, post du semajnoj.

UZURPULO.

Boriso kio?

KAPTITO.

Forte timigita
Per perdo de batalo kaj per vundo
De princ' Mstislavskij,—kaj li
princon Ŝujskij
Alsendis al militistaro.

UZURPULO.

Kial
Devokis li en Moskvon
Basmanov'on?

KAPTITO.

Meritojn liajn rekompencis reĝo
Per oro kaj honor'. En magistrato
Li estas.

UZURPULO.

Ĉi li estis pli necesa.
Nu, kio do en Moskvo?

KAPTITO.

Tre kviete.

UZURPULO.

Ĉu oni min atendas?

KAPTITO.

Dio scias;
Pri vi paroli oni ne kuraĝas.
Al unu langon, al alia kapon
Fortranĉas oni. Tia estas tempo,
Ke ĉiutage oni ekzekutas;
Malliberejoj tute jam
pleniĝis;
Sur placo, kie nur tri homoj estas—
Spion' jam tie ankaŭ
ĉirkaŭsaltas,
Kaj mem regnestro en libera tempo
Sekretajn raportistojn
demandadas.
Pli bone, sekve, tute jam silenti.

UZURPULO.

Ne enviinde vivas homoj moskvaj!
Nu, kaj militistaro kio?

KAPTITO.

Kio?
Vestita estas ĝi kaj ankaŭ sata,
Kontenta estas.

UZURPULO.

Ĉu ĝi estas granda?

KAPTITO.

Nur Dio scias.

UZURPULO.

Tridek miloj estas?

KAPTITO.

Eĉ povas vi kalkuli kvindek miloj!

(Uzurpulo enpensiĝas; ĉiuj rigardas unu alian.)

UZURPULO.

Nu! kaj pri mi parolas oni kion?

KAPTITO.

Pri via princa moŝto oni diras, Ke, se eĉ estus vi fripono, tamen Bravulo.

UZURPULO (ridante).

Tion ĉi mi en afero Elmontros. Nu, amikoj, ne atendu Ni princon Ŝujskij; mi vin nun gratulas: Batalo estos morgaŭ. (Foriras.)

ĈIUJ.

Vivu Dmitrij!

POLO.

Batalo! Ili havas kvindek milojn, Kaj ni apenaŭ havas dekkvin milojn: Li freneziĝis.

DUA.

Nu, amiko: polo Eĉ sola povas venki kvincent rusojn.

KAPTITO.

Vi venkos! En batal', fanfaronulo, De unu eĉ forkuros vi rapide.

POLO.

Se glavon havus vi, arogantulo, Mi vin (montrante sian glavon) per tio ĉi ekhumiligus.

KAPTITO.

Ho, rusoj tute ne bezonas glavon: Ĉu vi ne volas tion ĉi, sencerba!

(Montras pugnon. Polo fiere rigardas ĝin kaj silente foriras. Ĉiuj ridas.)

Arbaro.

UZURPULO kaj PUŜKIN. (En malproksimo kuŝas mortanta ĉevalo.)

UZURPULO.

Ĉevalo malfeliĉa! Kiel vigeEksaltis ĝi hodiaŭ en batalon,Vundita min rapide
kiel portis.Ĉevalo malfeliĉa!

PUŜKIN (al si mem).

Li bedaŭrasĈevalon, dum militistaro tutaEn polvon disbatita nun.

UZURPULO.

Aŭskultu,Ĝi, eble, nur de vundo eklaciĝisKaj ĝi ripozas?

PUŜKIN.

Ne, ĝi malviviĝas.

UZURPULO (iras al ĉevalo).

Ĉevalo mia! Kion fari? bridonForpreni kaj deseli. MalviviĝuEn liberec'.

(Li deselas ĉevalon. Eniras kelkaj poloj.)

Sinjoroj, bonan tagon!Sed kial mi ne vidas princon Kurbskij?Hodiaŭ mi lin vidis
en batalo;Bravulon tuj ĉirkaŭis multaj glavoj,Similaj je flekseblaj feraj
spikoj;Sed lia glavo levis sin plej supreKaj forta krio ĉion supersonis.Li kie
estas?

POLO.

Oni lin mortigis.

UZURPULO.

Ho, estu paco al anim' kuraĝa!Sed ni malmultaj post batalo restis!Kozakoj,
perfiduloj malbenitaj,Krimuloj! vi, nur vi nin pereigis!Eĉ tri minutojn ili ne
eltenis!Ni ilin punos: dekan mi pendigos!Rabistoj!

PUŜKIN.

Iu estas, eble, kulpa,Sed estas ni jam tute disbatitajKaj ekstermitaj.

UZURPULO.

Sed afero povusTre bona esti; mi unuan viconDetruis, sed germanoj nin
debatis;Bravuloj ili estas! jes, bravuloj!Por tio ilin amas mi; mi nepreEl ili
kolegare mian faros.

PUŜKIN.

Hodiaŭ kie ni pasigos nokton?

UZURPULO.

Jen tie ĉi,—en tiu ĉi arbaro. Eliros frue ni; en Rilsk'on venos Ni al tagmanĝo mem. Nu, bonan nokton.

(Li kuŝiĝas, metas selon sub kapon kaj ekdormas.)

PUŜKIN.

Agrablan nokton!... Tute disbatita, Reĝido, per forkuro sin savanta, Li, tute kvazaŭ knab', senzorga estas; Kredeble Dio mem lin ĉiam gardas,—Kaj ankaŭ ni, amikoj, ne malĝoju!

Moskvo. Reĝaj ĉambroj.

BORIS, BASMANOV

REĜO.

Venkita estas li, sed ĉu ni havas Utilon? ĝojis ni de vana venko. Kolektis ree li militistaron Kaj nin minacas de Putivlaj muroj. Kaj kion do herooj niaj faras? Ĉe Kromoj^[2] ili staras, kaj kozakoj Je ili ridas nur el ĉirkaŭbaroj. Jen gloro! Ne, ne estas mi kontenta; Mi kiel estron—vin al ili sendos—Ne genton, sed nur saĝon—vojevodon Mi faros; ili pri rangec' malĝoju! Jam tempo estas malestimi plendon De eminenta gento de bojaroj Kaj plej perean moron fordetrui.

BASMANOV.

Ho, reĝo mia! estu plej benita Eterne tago, kiam rangajn librojn Kaj kune ankaŭ kaj malpacojn ĉiujn, Kaj fierecon gentan flam' ekstermos.

REĜO.

Jam tre proksima estas tiu tago; Unue nur mi devas humiligi Popolon.

BASMANOV.

Ho, ŝatinda ĝi ne estas! Popolo estas ĉiam ribelema: Ĉevalo vigla tiel mordas bridon, Indignas tiel knab' potencon patran; Ĉevalon do rajdant' direktas bone Kaj patro ĉiam knabon ordonadas.

REĜO.

Ĉeval' rajdanton iafoje ĵetas, Ne ĉiam ankaŭ fil' al patr' obeas: Ni povas nur per severeco granda Popolon teni. Tiel pensis ankaŭ Johan', humiligisto de ventegoj, Plej saĝa, plej potenca aŭtokrato, Kaj ankaŭ lia furioza nepo. Popol' favoron tute ne sentadas; Vi faru bonon—ĝi ne diros dankon; Vi rabu, batu—rezultat' egala.

(Eniras bojaro.)

Nu, kio?

BOJARO.

Gastoj alilandaj venis.

REĜO.

Akceptos mi, atendu min, Basmanov, Vi restu tie ĉi: kun vi bezonas Paroli mi. (Foriras.)

BASMANOV.

Spirito alta reĝa! Nur uzurpulon malbenitan venki Lin helpu, Dio; li ankoraŭ multe Da bono al Rusujo povas fari. En lia saĝo bona pens' naskiĝis—Ne volas mi, ke ĝi foriĝu. Kia Por mi areno estos, kiam rompos Li kornon al bojaroj altagentaj. Mi konkurantojn en milit' ne havas; Mi apud reĝa tron' unua staros.... Kaj, eble.... Sed pro kio estas bruo?

(Tumulto, Bojaroj, kortegaj servantoj kuras en senordo, sin renkontadas, kaj murmuretas.)

UNUA.

Al kuracisto!

DUA.

Tuj al patriarko!

TRIA.

Reĝidon, li al si reĝidon vokas!

KVARA.

Konfesprenanton!

BASMANOV.

Kio do fariĝis?

KVINA KAJ SESA.

Ekmalsaniĝis reĝo, reĝo mortas.

BASMANOV.

Ho, Dio!

KVINA.

Li de tron' subite falis, Ekfluis sang' el buŝ' kaj el oreloj.

(Reĝon oni elportas sur seĝo; tuta reĝa familio; ĉiuj bojaroj.)

REĜO.

Eliru ĉiuj, ĉiuj—kaj forlasuKun mi reĝidon solan. (Ĉiuj foriras.) Nu, mi mortas;Ni kisu nin. Ho, mia fil', adiaŭ:Tuj vi komencos reĝi... Dio, Dio!Al Vi mi tuj aperos—kaj animonNe estas tempo per konfes' purigi!Mi sentas—filo, vi por mi pli kara,O! sav' anima estas.... tiel estu!Subulo mi naskiĝis, kaj subuloMi morti ankaŭ devas en mallumo;Jen tronon mi atingis—sed per kio?Vi ne demandu. Vi ne estas kulpa,Sufiĉe... Nun vi jam laŭ rajto reĝos,Kaj sola mi al Dio mem respondos.Ho, filo! ne forlogu vin malvere,Kaj ne blindigu ankaŭ vin memvole.En bruaj tagoj prenas vi potencon:Tre, tre danĝera estas uzurpulo—Per nom' terura estas li vestita.De longa tempo en regado sperta,Eltenis mi konfuzon kaj ribelon:En timo oni antaŭ mi tremadis,Perfido voĉon doni ne kuraĝis;Sed vi—ne sperta, juna potenculo,Sub forta fulmotondr' vi kiel reĝos?Ribelon bruan kiel vi estingos?Perfidon kiel vi de vi deturnos?Sed Dio granda estas! Li juneconSaĝigas kaj al malforteco donasLi forton... Jen, aŭskultu: vi unuePor vi elektu konsiliston bonan,Fidindan, malvarmegan kaj maljunan,Amatan de popolo kaj honoranDe gento glora inter bojararo—Ekzemple, Ŝujskij. Por militistaroNecesa estas lerta kondukanto:Vi sendu Basmanovon kaj fortikeEltenu plendon de bojaroj noblaj.Vi de junec' kun mi en magistratoSidadis, scias vi regadon regnan;Ne ŝanĝu vi iradon de aferoj.Kutim'—animo estas de potenco.Mi devis nun denove refarigiEkzekutadojn, malfavorojn—povasForigi ilin vi; kaj oni benosVin, kiel oni benis vian onklon,Prenintan tronon de Minaca reĝo.Sed poste iom vi post iom reeKuntiru forte regnajn kondukilojn;Kaj nun vi povas ilin malfortigi,El mano tamen ne elforlasante.Favora estu al alilanduloj,En servon ilin kun konfid' akceptu.Konservu religion regularon.Silenta estu; reĝa voĉ' ne devasSin perdi tute vane en aero:Ĝi, kvazaŭ sankta son', anonci devasAŭ grandan feston, aŭ malĝojon grandan.Ho, filo! Vi eniras tiujn jarojn,En kiuj sang' ondiĝas de virinoj.Ho, gardu, gardu vi purecon sanktanDe virguleco kaj fieran honton:Se iu en juneco plezuriĝiKutimis per malvirta sentameco,En granda aĝo tiu malafabla,Malforta, sangavida ĉiam estas,Kaj lia saĝo tute mallumiĝas.En familio estu ĉiam kapo;Patrinon vi estimu, sed potencuVi mem: vi estas viro kaj regnestro;Fratinon vian ĉiam vi amadu,Ĉar sola restas ŝia vi gardisto,

TEODORO (sur genuoj).

Ne, ne, vi vivu kaj eterne reĝu—Popol' kaj ni sen vi pereos tute!

REĜO.

Finita estas ĉio—mallumiĝas Okuloj miaj, jam malvarmon tomban Mi bone sentas....

(Eniras patriarko, monaĥoj; post ili ĉiuj bojaroj; reĝinon oni kondukas sub brakoj; reĝidino ploregas.)

Kiu tie estas? Ha! sankta monaĥigo... Jes, tre bone... Eksonis horo! Reĝo jam monaĥo Fariĝas,—ĉerk'—ĉambreto mia estos. Atendu, sankta patriark': ankoraŭ Mi reĝo estas... Ho, bojaroj miaj! Jen estas tiu, kiu min heredas,—Al li potencon mian mi transdonas; Al Teodoro ĵuru... ho, Basmanov, Amikoj miaj... antaŭ ĉerk' petegas Mi vin: al li fervore, vere servu! Li tiel juna estas kaj senkulpa. Ĉu ĵuras vi?

BOJAROJ.

Ni ĵuras.

REĜO.

Mi kontentas. Pardonu do al mi erarojn, pekojn, Ofendojn volajn kaj sekretajn.... Estas Mi preta jam,—aliru, sankta patro...

(Komenciĝas ceremonio de monaĥigado. Virinojn en sveno oni elportas.)

Tendaro.

BASMANOV kaj PUŜKIN.

BASMANOV.

Eniru, tie ĉi libere diru, Kaj tiel sekve li al mi vin sendis?

PUŜKIN.

Al vi ĉiaman amikecon sian Proponas li kaj plej unuan rangon En Moskva regno.

BASMANOV.

Sed sen tio estas De Teodoro mi jam starigita Tre alte: de militistar' mi estas Unua estro; li pro mi eĉ rangojn Aristokratajn malestimis tute. Al li mi ĵuris.

PUŜKIN.

Ĵuris vi al leĝa De trono heredanto; sed se vivas Pli leĝa?...

BASMANOV.

Ne, aŭskultu, Puŝkin: kial Malveron vi parolas? Mi ja scias, Li kiu estas.

PUŜKIN.

Litvo kaj RusujoJam longe nomis lin «reĝid' Dimitrij»;
Sed tion ĉi mi tute ne defendas.
Ne ĝusta, eble, li Dimitrij estas,
Li estas, eble, ia uzurpulo;
Nur scias mi, ke frue, aŭ malfrue,
Sed Teodor' al li ekcedos Moskvon.

BASMANOV.

Dum mi defendas mian junan reĝon,
Ĝis tiu temp' li tronon ne forlasos;
Da regimentoj ni sufiĉe havas!
Per venko nur mi ilin kuraĝigos,
—Sed kontraŭ mi de vi eliros kiu?
Kozak' Karelo, eble, —eble Mnišek?
Ĉu multaj vi? apenaŭ ja ok miloj.

PUŜKIN.

Eraris vi; eĉ tiom ni ne havas.
Mi diros eĉ, ke ni militistaron
Malbonan tute havas, ke kozakoj
Vilaĝojn rabas nur, ke ĉiuj poloj
Nur multe fanfaronas kaj drinkadas,
Ke rusoj... Eĉ paroli mi ne volas,
—Mi antaŭ vi malici ne deziras;
Sed ĉu ekscii volas vi, Basmanov,
Per kio ĉiam fortaj ni restadas?
Ne per militistaroj, ne per poloj,
Sed nur per opinio de popolo.
Memoras vi triumfon de Dimitrij,
Almilitadojn liajn tute pacajn?
Al li sen pafo, sen batalo ĉie
Sin donis obeeme ĉiuj urboj,
Kaj vojevodojn mem popolo ligis;
Vi vidis mem: ĉu viaj regimentoj
Kun li batalis tre volonte? Kiam?
Ankoraŭ apud Godunov! Sed nune?
Ho ne, Basmanov, tre malfrue estas
Disputi kaj inciti ree flamon
De tute finiĝinta jam milito:
Kun via saĝo kaj kun forta volo
Eĉ ne eltenos vi; pli bone estos,
Se vi unua donos plej prudentan
Ekzemplon kaj anoncos, ke Dimitrij
Regnestro leĝa estas, —estos bone,
Per tio lin vi tute kontentigos!
Vi kiel pensas?

BASMANOV.

Morgaŭ vi ekscios.

PUŜKIN.

Decidu.

BASMANOV.

Nu, adiaŭ.

PUŜKIN.

Vi pripensu.

(Li foriras.)

BASMANOV.

Jes, prava li, perfido maturiĝas; Sed kion faros mi? Ĉu mi atendos, Ke ribelistoj
ankaŭ min kunligu Kaj al Otrepjev donu? Ĉu ne estos Pli bone, se mi
antaŭvenos ilin Kaj mem... Sed ĵuron, ĵuron mi perfidos! Eterne perdos mi
honoron mian! Konfidon de junulo kronportanto Mi pagos per perfido plej
terura!... Al elpelito estas tre facile Ribelon kaj konspiron pripensadi; Sed mi,
sed mi, amato de regnestro.... Sed mort'... potenco... de popol' mizeroj....

(Li enpensiĝas.)

He! kiu tie estas? (fajfas) Nu, alvenu! Ĉevalon! Kaj trumpetu tuj kolekton!

Ekzekutejo.

Iras PUŜKIN, ĉirkaŭita per POPOLO.

POPOLO.

Al ni reĝido jen bojaron sendis. Aŭskultu, kion li al ni parolos. Alvenu tien ĉi!

PUŜKIN (sur tribuno).

Regnanoj Moskvaj! Saluti vin al mi reĝid' ordonis. (Salutas.) Vi bone scias, kiel
zorg' ĉiela Reĝidon nian de krimulo savis; Kaj li krimulon ekzekuti iris, Sed Dia
juĝo batis jam Boris'on. Rusujo al Dimitrij humiliĝis, Basmanov mem al li kun
pent' fervora Jam alkondukis siajn regimentojn, Al vi Dimitrij iras ame, pace. Ĉu
levos glavon vi, pro kontentigo Al familio de Boris', sur reĝon Plej leĝan kaj sur
nepon Monomaĥan?

POPOLO.

Sendube ne.

PUŜKIN.

Regnanoj karaj Moskvaj! Vi ĉiuj scias, kiam vi suferis Sub potencado de
fremdul' kruela: Depagojn, ekzekutojn, malfavoron, Laboron kaj malsaton vi
ekprovis. Dimitrij do favori vin intencas, Bojarojn ĉiujn kaj popolon tutan. Ĉu
estos vi obstinaj senprudente? Ĉu vi forkuros de favoroj liaj? Sed iras li sur
Moskvan patran tronon Ne sola, sed kun akompan' minaca. Ne kolerigu reĝon,
timu Dion! Kaj ĵuru tuj al leĝa potenculo; Ekhumiliĝu: sendu al Dimitrij Vi
patriarkon kaj bojarojn viajn, Sekretariojn, elektitajn homojn,—Salutu ili al
regnestro—patro.

(Li foriras. Bruo popola.)

POPOLO.

Pri kio pensi? Li parolis veron.Dimitrij vivu! vivu nia patro!

VILAĜANO (sur tribuno).

Popol'! popol'! En Kremlon! Reĝajn ĉambrojn!Kaj ligu tuj hundidon de Boriso!

POPOLO. (Rapide kuras en amaso).

Dronigi! ligi! Vivu reĝ' Dimitrij!Pereu tuta gento de Boriso!

Kremlo. Domo de Boriso. Gardantoj apud perono.

TEODORO apud fenestro.

MALRIĈEGULO.

Donu almozon, pro Kristo!

GARDANTOJ.